

РІК LIV, Ч. 6

ЧЕРВЕНЬ — 1997 — JUNE

No. 6, VOL. LIV

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

PIK LIV,

ЧЕРВЕНЬ

Ч. 6

Виходить раз у місяць
видає

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Неприбуткова організація
Засновник Українського Музею в Нью-Йорку

Головний редактор — **Ірена Чабан**
Редактор англomовної частини — **Тамара Стадниченко**
Мовний редактор — **Роман Юревич**

Редакційна колегія:

Анна Кравчук — Голова Союзу Українок Америки
Марта Богачевська-Хом'як
Любов Волинець
Анна-Гая Горбач
Іванна Рожанковська
Ярослава Рубель — (з уряду) пресова референтка
Головної Управи

Адреса редакції: 108 Second Avenue
New York, NY 10003

Тел.: (212) 674-5508 Факс: (212) 254-2672

Адміністратор — **Наталія Дума**

Річна передплата в США

Для членів СУА ..... \$ 25.00
Для інших передплатників ..... \$ 30.00
Поодинокое число ..... \$ 3.00
В країнах поза межами США ..... US \$ 40.00

ЗМІСТ

Антоніна Листопад. Ласкавість	1
Галина Стельмащук. Давній український стрій	1
Валентина Іскорко, Роман Скворій. Через літературу — до визволення	5
Дніпрова Чайка. Сестрицям-українкам	6
Софія Майданська. Будинок з олеандрами	8
Валентина Борисенко. Дарую віком довгим, розумом добрим	10
Микола Кагарлицький. "Однією дорогою йду — та й усе"	12
Вісті з Централі	14
Our Life	
News from UNWLA Headquarters	15
Tatiana Nazarenko. Contemporary Visual Poetry	16
Request from the editor to UNWLA Branches	21
Marta Bohachevsky Chomiak. A review of The Green Library	21
Cooky's Corner	22
Христя Навроцька. Наше харчування	23
Хроніка Округ	24
Дописи округ і відділів	25
Загальні збори відділів	29
Нам пишуть	30
Пожертви	31
Нашим дітям	34
Посмертні згадки	36

*На обкладинці: Портрет невідомої львівської міщанки.
Середина XVII ст.*

*On the cover: Portrait of an unknown woman from Lviv. Mid
17th century.*

*Ілюстрації Зоряни Сохацької-Атлантової.
Illustrations by Zoriana Sokhatska-Atlantova.*

OUR LIFE

VOL. LIV

JUNE

No. 6

Published by

UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.
Non-profit organization
Founders of The Ukrainian Museum in New York, N.Y.

Editor-in-Chief — **Irena Chaban**
English Editor — **Tamara Stadnychenko**
Ukrainian Language consultant — **Roman Yurevych**

Contributing Editors:

Anna Krawczuk — UNWLA Inc. President
Martha Bohachevsky Chomiak
Anna-Halia Horbach
Iwanna Rozankowskyj
Jaroslawa Rubel — UNWLA Inc. Press Chair
Lubow Wolynets

Editorial Office: 108 Second Avenue
New York, NY 10003

Тел.: (212) 674-5508 Факс: (212) 254-2672

Business administrator: **Natalia Duma**

Annual subscription in the USA for UNWLA members ... \$ 25.00
Annual subscription in the USA for other subscribers ... \$ 30.00
Annual subscription in countries other
than USA ..... \$40.00 US currency.
Single copy \$3.00

*Просимо всіх дописувачів посилати до редакції тільки оригінали дописів,
статтей. Згідно з журналістичною практикою, не подається копій, що були
поміщені чи переслані до інших видань.*

*Незамовлених матеріялів редакція не повертає, а також не веде листування
з приводу невикористаних матеріялів.*

*Редакція застерігає за собою право скорочувати прислані матеріяли і ви-
правляти мову. Статті, підписані прізвищем чи псевдонімом автора, не завжди
відповідають поглядам редакції.*

*Переклади і переклади матеріялів з "Нашого Життя" дозволені за поданням
джерела.*

На адресі, поміщеній на журналі, є зазначено, доки заплачена передплата.

*Усі редакційні матеріяли просимо пересилати на адресу редакції, з поміткою
"редакторів".*

Кошти вироблення кліш покривають дописувачі.

*Дописи просимо писати виразно, через два інтервали, зокрема чітко імена і
прізвища поданих осіб.*

Редакція приймає за домовленням, тел.: 1-212-674-5508.

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly (except August) by Ukrainian National
Women's League of America, Inc., 108 Second Avenue, New York, NY. 10003
ISSN 0740-0225

Periodicals Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices.
(USPS 414-660)

Postmaster: send address changes to

"OUR LIFE", 108 Second Ave., New York, NY 10003

© Copyright 1997 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Printed by COMPUTOPRINT Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011
(201) 772-2166 Fax (201) 772-1963

АНТОНІНА ЛИСТОПАД

ЛАСКАВІСТЬ

Українонько, ластівко, любко!
Із ласкавости висвічу день.
Зозулице, синичко, голубко!
У віконечко кожне заглянь.

Українонько, мавко, наядо!
Доторкнись до своєї душі.
Чорнобривонько, руто, трояндо!
Зацвіти і на битій соші.

Українонько, писанко, ризо!
Твоїм голосом славити б рай.
Бурштинова сльозиночко сиза,
На поталу себе не віддай.

Україно, свята материнко!
Із молитвою вдень і вночі.
Україно, гаряча жаринко,
Обпечи нас усіх, обпечи!

Українонько, леле, матусю!
Все клинами зійшлося на клини.
Україно, княгине праруська,
Княжі шати собі поверни.

ГАЛИНА СТЕЛЬМАЩУК

ДАВНІЙ УКРАЇНСЬКИЙ СТРІЙ

Україна від найдавніших часів була важливим культурним осередком, що притягав до себе чужинців багатьох країн, оскільки на її теренах схрещувалися дороги між Заходом і Сходом. Український стрій, що існував на території України від найдавніших часів, розвивався рівночасно з процесами, які відбувалися у матеріальній культурі багатьох народів. У Західній Європі (V—X ст.), незважаючи на природно географічні та етнічні відмінності періоду раннього Середньовіччя, спостерігається певна подібність у сфері виробництва, структурі й політичній організації економічно роз'єднаних феодалних володінь. Це привело до спільності основних ознак культури і побуту. Та ж спільність зумовила й подібність вбрання, яке розвивалося повсюдно майже в однакових умовах того часу. Регіональні ознаки вбрання європейців були позначені впливами пізньоримського вбрання у Західній Європі та візантійського — в Україні-Русі. В Європі широко практикувалися полотняні сорочки (поверх вузьких полотняних або сукняних штанів), плащі-накидки із сукна і шкіри, сукняні й хутряні безрукавки. Ноги до колін обмотували шнурами-волоками. Подібність зустрічаємо у вбранні воїнів. На Україні-Русі сорочка такого ж зразка як і в західноєвропейських воїнів (туніка), з нашитими на неї

”НАШЕ ЖИТТЯ”, ЧЕРВЕНЬ 1997

*Петро Андрусів. Княгиня Ярославна.
Petro Andrusiw. Princess Yaroslavna.*

шкіряними чи металевими пластинками. Подібними були шоломи, кольчуги, гетри і шкіряні накладки на ногах. Крім традиційних одягових матеріалів — полотна, вовняних тканин, хутра диких і свіських тварин, — в Україні-Русі побутували привізні. Вбрання князів і бояр, хоч не різнилося за кроєм від селянського, виготовляли із дорогих, часто візантійських, тканин: шовку, який називали ”паволока”, та оксамиту (тканина переткана срібною або золотою ниткою, що мала назву ”альтембас”). Паволоки, оксамити згадуються у ”Слові о полку Ігоревім”. З прийняттям християнства церемоніальний стрій князів майже не відрізнявся від подібного йому вбрання у Візантії. Візантійська (грецька) тканина згадується у Руському літописі за Іпатським списком. Зокрема, коли 1252 р. Данило Галицький вирушив на допомогу угорському королеві Белі, літописець зазначав, що князь був одягнутий за руським звичаєм: ”жупан із золотого едбабу грецького і широким золотим мереживом обшитий”.

Обов'язковим у князів був комір-наплічник (опліч, ожерелок), виготовлений із коштовностей. Широка нагрудна прикраса у нас в Україні відома ще зі скитських часів (царська пектораль). Давні українські князі носили плащ-корзно, що у Візантії мав назву ”палудаментум”. Цей плащ був малинового кольору,

іноді розшитий чи перетканий золотом (ієрархічний знак). На грудях і спині компонували чотирикутне або ромбовидне вишиття, своєрідний знак розрізнення у князів та знаті. У Візантії це вишиття мало назву "таблїон".

Одяг княгинь і бояринь вирізнявся багатими і різноманітними привізними шовковими, оксамитовими, парчовими матеріалами. У жіночому строї знаті був поширений нарамник на зразок західноєвропейського "сюрко". Це одяг з розрізом для голови, різний за довжиною і незшитими боками. З боків його у кількох місцях скріплювали зав'язками. Іноді підв'язували стан поясом. Боярині носили вбрання з довгими вузькими рукавами за тогочасною загальноєвропейською модою.

У XIII ст. вбрання знаті ще зберігає східні елементи. У XIV-XV ст. візантійський одяг знаті зникає, однак тканини з візантійським візерунком побутовали і у XV ст.

Період XIII—XV ст. для більшості країн Західної Європи — це доба так званого розвинутого Середньовіччя. На формування одягу вплинув готичний стиль. Характерні для готики видовжені пропорції знайшли відбиток в костюмі, його силуеті, окремих деталях. Елементи західноєвропейського готичного стилю позначилися на вбранні XIII—XV ст. України-Руси. Силуета верхнього одягу знатних жінок мала видовжені пропорції та вузькі, довгі, майже до землі рукави. Іноді рукави були дуже широкими внизу. На строї знаті XIV—XV ст., особливо західних областей України, вплинули зв'язки з Польщею та Угорщиною. У XV—XVII ст. в українському вбранні чітко простежується соціальна диференціація. Литовські, польські та угорські магнати, що входили до правлячої верхівки, одягалися у свої національні строї. Українське дворянство також стежило за зразками іноземної моди, поєднуючи в одязі елементи самотнього українського вбрання з польсько-литовськими та угорськими.

У XV—середині XVII ст. ще побутовали давні прямоспинні плащі. Однак тепер їх уже не називають корзном, у різних джерелах вони фігурують як "керей", "делія". Їх, як і колись, заціпали на правому плечі коштовною оздобою (клямрою, аграфою) або стягували золотим шнуром із золотими китицями. Якщо одяг заціпали не на плечі, а під шиєю, то його називали "мантія", "керей", а з 80-их років XV ст. — "шуба".

Князівські плащі (корзно, мантія) продовжують носити козацькі старшини. У побуті козаків було дуже багато коштовних привізних тканин. З них шили жупани, кунтуші. Улюбленими були золототкані перські пояси. Із високоякісного привізного сукна виготовляли зимовий одяг — фerezію, делію з рукавами, керей без рукавів з розкішним хутряним коміром, неодмінно підбиті дорогим хутром (соболя, горноста́я, куниці та ін.). Щодо етнокультурних вза-

ємин цікавий український одяг — кунтуш, який одягали поверх жупана. Подібний до кунтуша одяг побутовував у східних народів: турків, татар, у кавказьких — грузинів, вірменів; носили його також і в західноєвропейських країнах, де він мав іншу назву. Генеза цього вбрання в Європі сягає Середньовіччя.

У Західній Європі XIII—XIV ст. побутовував верхній чоловічий одяг — гардкор, який походив від безрукавого "сюрко". Гардкор шили довгим, до литок. Цей одяг мав у ліктьовій частині рукава розріз. Робили його для того, щоби зручно було просувати руку й одяг не сковував вільні рухи руки, яка тримала шаблю. Під гардкор вбирали одяг з вузькоприлягаючим до руки рукавом. Окрім гардкору, показовим у цьому відношенні є короткополий одяг — журнал (франко-бургундська мода XV ст.). Цей верхній одяг, як і козацький український кунтуш, також мав прорізи у ліктьовій частині рукава. Іноді рукав розрізували на всю його довжину — від плеча донизу. Одяг періоду готики дивовижно гармоніював із архітектурою середньовічних міст, якій притаманні видовжені пропорції, звідси і видовжені пропорції одягу. Силуету видовжували за рахунок вертикальних складок на вбранні, високих головних уборів, вузького носого взуття, довгих рукавів. У XIII—XIV ст. у деяких формах вбрання рукав сягав землі. А щоби він не тягнувся по землі, його внизу зав'язували вузлом або два рукави зав'язували ззаду.

Зазначимо, що таке зав'язування двох рукавів на спині характерне для кунтуша українських козаків: "...як їде, бувало, запорожець верхи із зав'язаними рукавами, то здається, що начеб то на спині у нього вирости крила; по тих крилах і впізнають запорожця". Таку розповідь записав Дмитро Яворницький від 116-літнього діда — козака Розсолоди.

Якщо звернутися до давніх форм убрання, то стає очевидним, що прототип кунтуша відомий з давніх часів у багатьох народів. Козацький кунтуш подібний за формою на верхній одяг каптан (перського типу), який носили у країнах Арабського Сходу у VII—XIV ст. Із країнами Арабського Сходу козаки торгували. З військових турецьких походів привозили додому багаті трофеї: золототкані тканини, оксамит, парчу, а також готовий одяг. Кунтуш як зручний одяг войовничого часу фєвдальної епохи пристосований до певних обставин, коли у будь-який момент треба було нападати чи боронитися від ворога зі зброєю в руках. Тому крій рукава робили з прорізом, щоби рука могла вільно рухатися. Отже і в Україні з утворенням Козацької республіки затримувалися у побуті давні форми одягу, що відповідали у той час основному покликанню козака — обороні рідної землі. Загалом в один і той же час, одні й ті ж складові частини убрання (в даному випадку тип верхнього одягу) побутовали у різних народів. Так виявлялося спільне надбання світової культури в культурному процесі певної історичної епохи. Форми

козацького одягу еволюціонували разом із формами костюма інших західноєвропейських народів. Тому подібність форм одягу пояснюється не запозиченнями, як стверджували донедавна, а культурними відносинами з іншими народами Європи і Близького Сходу.

В XIV ст. новий мистецький стиль Відродження замінив у Західній Європі попередній готичний стиль (в Італії це відбулося значно раніше). Перші 30 років XVI ст. центром розвитку ремесел і законодавицею моди стає Італія. Новий мистецький стиль значно вплинув і на стрій. Спокійні чіткі форми й пропорції надавали фігурі стійкості. Однак вже з 30-их років XVI ст. більшість італійських міст стали залежними від Іспанії. Тому у другій половині XVI ст. найпоширенішим у Західній Європі став костюм стилю Відродження іспанського зразка. Цікаво, що костюм стилю Відродження ніяк не позначився на традиційному вбранні української знаті. Ми не бачимо в українських строях ні характерних для доби Відродження складових частин (пурпуан, губбон, джуббоне, короткі буфовані кулясті штани, берети), ні способів декорування (поздовжні розрізи, коміри "млинове жорно", медічі тощо). Костюмний комплекс стилю Відродження іноземного походження носили лише чужинці або окремі знатні особи за певних обставин. Однак усі використовували у традиційних строях (жупанах, кунтушах, кереях, деліях) тканину іноземного походження.

Мода в Україні поширювалася декількома шляхами. Основні з них — спілкування та контакти у містах і містечках з чужинецькими послами, купцями. Важливими осередками розповсюдження моди були загальнодержавні сейми та повітові сеймики у Галичині в XV ст., а на Волині і Київщині — з середини XVI ст. Представники вищих станів (шляхта, заможні городяни) одягалися дуже розкішно. В одному із віршів Кирила Транквіліона-Ставровецького читаємо:

*Где мої пресвітлії златотканії шати,
Русі, соболле, сличніі кармазини і дорогії
шкарлати?*

(Кармазин — темнокоричневе дороге сукно. Шкарлат — один з найдорожчих ґатунків тонкого малинового сукна).

Крам зі Сходу привозили купецькі каравани. З Києва такий караванний шлях ішов Дніпром до Каффи. Михайло Литвин 1550 р. у творі "Про звичаї татар, литовців і московитів" високо оцінює роллю Києва як головного центру транзитної торгівлі з країнами Сходу. "Київ, — пише він, — наповнений чужоземними товарами, бо немає відомішого, коротшого і надійнішого шляху, ніж ця стародавня і загальновідома у всіх своїх звивинах дорога, що веде до чорноморського порту, тобто з міста Каффи через Таврійські ворота до Таванської переправи на Борисфені, а звідти через степи — до Києва; по ній з

Азії, Персії, Індії, Аравії, Сирії везуть на північ у Москву, Псков, Новгород, Швецію і Данію дорогоцінне каміння, шовк і золоте тканиня... Тому трапляється, що в непоказних київських хижках... з'являються дорогоцінні шовки, дешевші за полотно у Вільно...".

Зі Львова каравани відправлялися до Туреччини дорогою на Глиняни, Золочів, Скалу, Тереховлю, Кам'янець, Хотин і далі — на південь до Константинополя. В Україну зі Сходу ввозили велику кількість шовкових тканин, коштовних поясів, ґудзиків, прикрас, взуття. Крім шовку, згадуються у документах різноманітні сукна — голландське (фалендиш), англійське, французьке, моравське, італійське та інші, а також окремі види вбрання. Заслужує на увагу витяг 1552 р. з ревізії Черкаського замку: "Отъ корована, кгды зъ Орды идетъ, старосте: камка александрийская на золоте, литра шолку,... сафьянь. Подстаростему от корована: чемлять, сафьянь, поллитры шолку... А кгды до Орды корованъ идетъ, тогды старосте от коровану: шуба лисья завыикова... шлык лисьий...".

Привізне сукно і назви одягу згадуються у скарзі 1565 р. луцьких митників на острозького купця Івана Плєскача: "...осмъ поставов сукна люнского цветных,... сукна дебского черного шест поставовъ, костенского сукна чотыры поставы, полотно колєнского тры штуки,... газука черного утерфыну, лисами подшитая, однорядок блакытныи люнскии з шнурами убрane блакитное люнское, дылья адамашки чорное... две полсти турецких простых...".

Назви тканин найчастіше пов'язані з містами Західної Європи, Туреччини, Арабського Сходу чи регіонами, де вони виготовлялися: колєнське (кельнське), люнське (ліонське), моравське, сілезьке, адамашка (шовк дамаський), бурський (шовк із турецького міста Брусса), гарас (тканини, виготовлені у м. Арас у Франції), сукно іпрське (виготовлене у бельгійському місті Іпр), кафинське (привезене з Каффи), попрське (сукно, виготовлене у бельгійському місті Поперінґ) тощо.

Міста Львів, Володимир-Волинський, як і Київ, мали право "складу". Кожний купець із країн Сходу зобов'язаний був зупинитися у Львові і тут виставити свій товар для продажу. Після двох тижнів, якщо товар залишився, купець мав право везти його далі. Внаслідок цього всі найцінніші товари Сходу Польща та сусідні західні країни отримували через Львів. Тому міста, в яких було право "складів", можна вважати центрами розповсюдження моди.

Із "Опису міста Львова" Йоана Альпнпнехта (1603—1605) довідуємося, що у місті "можна побачити натовп купців усіх народів, що напливають до цього міста майже з цілої Європи і Азії, найбільше греків, турків, вірмен, татарів, волохів, угорців, німців, італійців..." Це місто в достатній кількості постачає цілому польському королівству різні шовкові тканини, килими і пахуче коріння". Про те, що Львів має

виняткове значення в історії України на зламі XVI—XVII ст. як європейський центр міжнародних культурних відносин і торгівлі, близько 1601—1606 рр. писав Мартин Груневер: "У цьому місті, як і у Венеції, стало звичним зустрічати на ринку людей з усіх країн в своїх одягах: угорців у їхніх малих магерках, козаків у великих кучмах, росіян у білих (повстаних — Г. С.) шапках, турків у білих чалмах. Ці усі у білому довгому одягу, а німці, італійці, іспанці — у короткому".

Крім тканин, ввозилося і взуття. Наприклад, у Луцьку, що славився торговищами, можна було купити: чоботи із простого і турецького сап'яну, бачмаги турецькі, чижми із простого сап'яну, черевики жіночі та інше взуття. З України також вивозили різні товари. Українські шапки продавалися у Молдавії і Туреччині.

У XVII ст. першість у законодавстві моди в Західній Європі переходить до Франції. Там з 1625 р. набуває популярності стиль барокко, який зародився в Італії, з середини XVII ст. поширився в усій Західній Європі. У 1642 р. французи винайшли цікавий спосіб поширення моди та її рекляму. Вони виготовляли дві ляльки Пандори (персонаж грецької мітології). Одну з них вбирали у модний офіційний костюм, а іншу — в домашнє ранкове вбрання. У XVII ст. модне вбрання реклямували друковані видання. У Парижі 1679 року видано перший журнал мод "Меркуре Галант".

У XVI—середині XVII ст. у містах активізувалася торгівля готовим одягом, що виготовляли ремісники, об'єднані у цехи. Вироби місцевих майстрів купували не лише українські міщани, шляхтичі та їх заможні слуги, але й приїжджі чужинецькі купці. Селяни переважно виготовляли одяг для себе за давнім звичаєм натурального господарства, тобто у домашніх умовах. Вбрання селян XVI—середини XVII ст. залишалося традиційним, воно не зазнало суттєвого впливу іноземної моди XVI ст. Однак стиль барокко поширився в Україні у другій половині XVII—XVIII ст., позначився не лише на вбранні знаті, а й на селянських строях, зокрема жіночих. Жіноче вбрання цього періоду складалося з частин, що виготовлялися із привізних тканин, характерних для стилю барокко: жіночі кунтуші, корсетки, запаски, очіпки, чоловічі жупани, кунтуші, пояси. Вбрання довге, силуета об'ємна, пишна. Стиль барокко виявляється у перебільшенні усталених форм одягу, що змінило його загальну силуету. Так, вбрання значно розширилося від стану, підкреслювалася тонка талія. У вишивці рукавів з'явилися пишні грона винограду, кетяги калини, великі троянди й інші квіти. Низ вбрання

Галина Стельмащук — доктор мистецтвознавства, професор кафедри історії і теорії мистецтв Львівської академії мистецтв.

Народилася на Волині, Львівський державний інститут прикладного і декоративного мистецтва закінчила у 1971 році. У 1994 захистила докторську дисертацію.

Основні праці: "Традиційні головні убори українців". Київ, Наукова думка. 1993, "Український народний одяг

(сорочок, спідниць, фартухів, запасок) оздоблювали мереживом. Залишилися у моді ще з XVI ст. шнуровані корсети, стали поширеними пишні спідниці. Підсилювся зовнішній ефект стрοїв — пишнота, розкіш, жінки носили багато прикрас.

Загалом, зміни у моді Західної Європи торкнулися одягу знаті в Україні. Тканини розповсюджувалися торговельними шляхами рівночасно в усій Європі. Разом із тканинами мода поширювалася і на деякі форми одягу знаті. Одяг козацьких часів в Україні характеризувався високими мистецькими якостями, розмаїттям тканин, великою кількістю золототканих складових частин і оздоб, поєднанням модних (іноземного походження) компонентів убрання з глибоко традиційними українськими, широким застосуванням різних технік декору, вишивки, що мають глибоке історичне підґрунтя.

Після зруйнування Запорозької Січі російським царатом (1775), Катерина II заборонила спеціальними указами носити українцям їхній одяг, пошитий із привізних золототканих тканин. Такий одяг мали право носити лише ті козацькі старшини, які після зруйнування Козацької республіки пішли на службу до царя і були урівнені в правах з російським дворянством. Не могли припустити козацькі полковники, котрі віддавали життя за волю України, що їхні "нуки виймуть самоцвітне каміння з їх зброї, щоб украсити їм застіжку своїх французьких черевичок,... занедбають свої парчові кунтуші або оддадуть їх, як жертву, у церкву на ризи або якусь іншу церковну прикрасу... Якби зібрали тільки ті речі, які реквізовані були у трьох харківських полковників, то з них вийшов би український побутовий музей, котрий міг би зрівнятися з музеями — Київським, Чернігівським... Катеринославським... А скільки прахом пішло таких же речей у других, у котрих не реквізували маєтностей на царя?"

Золототкані очіпки, корсетки, запаски, переткані шовком і золотом плахти, дівочі стрічки зберігалися в скринях у селян аж до початку XX ст. Згадані складові частини вбрання збереглися, на щастя, у музеях, хоч їх і нищили заїди і свої манкурти.

Таким чином, українське вбрання впродовж своєї історії еволюціонувало у руслі процесів, що відбувалися у матеріяльній культурі інших народів Західної Європи, Кавказу, Арабського Сходу.

Український стрій, його композиційні засади творення, знакова система, декорування по праву належать до надбань загальнолюдської світової культурної й мистецької скарбниці.

XVII—початку XIX ст. в акварелях Ю. Глоговського". Київ, Наукова думка, 1989 (у співавторстві з професором Д. Кравичем), "Одяг" (Українські Карпати), Культура, Київ, 1989, "Українське національне вбрання" Українське народознавство. Навчальний посібник. Львів, 1994, та інші. Член спілки художників України.

Автор багатьох розділів у колективних монографіях та статтей.

Ред.

ПЕРШИЙ ВІНОК

Письменниця та громадська діячка Наталія Кобринська в Станиславові, нинішній Івано-Франківськ, у 1884 році зорганізувала Товариство Руських Жінок.

Цей рік вважається початком українського жіночого руху. В червні 1887 р. у Львові появилася жіночий альманах "Перший вінок", редакторами і видавцями якого були Наталія Кобринська і Олена Пчілка.

З нагоди 100-ліття українського жіночого руху Союз Українок Америки у 1984 році перевидав "Перший вінок" в оригінальному виді, разом із тоді вживаною ортографією і граматиною. (Факсиміле цього видання зроблено із примірника позиченого в Українському Музеї у Стемфорді). Видання було доповнене вступною статтюю д-р Лариси М. Л. Залеської-Онишкевич з обкладинкою роботи Ярослави Геруляк.

Українські науковці діяспори схвально відгукнулися на задум СУА перевидати цей важливий документ українського жіночого руху. Фінансова допомога Ксені Микласевич-Антипів і Богдана та Ірини Чайківських, як також Відділів СУА і поодиноких осіб, уможливила здійснення цього проєкту. Незважаючи на обставини, велика частина книжок була передана до провідних бібліотек України.

З нагоди 110 річниці "Першого вінка" поміщуємо статтю, опубліковану в тижневику "Літературна Україна" 1988, ч. 6.

Ред.

ВАЛЕНТИНА ІСКОРКО,
РОМАН СКВОРИЙ

ЧЕРЕЗ ЛІТЕРАТУРУ —

ДО ВИЗВОЛЕННЯ

1887 року один за одним з'явилися в світ три літературних альманахи — "Веселка", "Ватра" і "Перший вінок". У відомому огляді "З останніх десятиліть XIX віку" Іван Франко найвищу оцінку з-поміж них дав саме "Першому вінку", віднісши його до "найкращих і найбагатших змістом наших видань з того десятиліття".

Альманах справді залишився важливою пам'яткою про перші, але рішучі кроки соціальної активності жінки в умовах царської Австро-Угорщини і царської Росії, про намагання вирватися поза штучні рамки, що обмежували жіночі інтереси так званими "трьома К" (кіндер, кюхе, кірхе — діти, кухня, церква). Разом з тим йому наче судилося стати провісною зіркою возз'єднання українського народу, бо ж з'явився в безпросвітні часи з доброї волі заповітних прагнень і спільної праці українок з Галичини і Наддніпрянщини.

Ініціатива видання жіночого альманаху належала відомій письменниці і громадській діячці Наталії Іванівні Кобринській (1855–1920), яка 8 грудня 1884 року заснувала в Станиславі (нині Івано-Франківськ) "Товариство руських жінок" і в той же час була авторкою двох оповідань. Задум Кобринської виник з її особистих переконань про потребу "впливати на розвій жіночого духу через літературу". "Іти крок за

кроком, добиватися вищого розвою людства..., доказувати силу і здатність, дану жінці природою, пробивати світлі шляхи в будуче", — такою була її життєва програма, від якої не хотіла відступати — "хоч би мене спіткала судьба Перовської".

Починання Н. Кобринської по-діловому підтримали Іван Франко і його соратник Михайло Павлик, Олександр Кониський, Олена Пчілка, друзі, рідні. Справа була досить нелегкою, тим більше, що енергійна організаторка в цей час перебралася на постійне проживання в провінційне містечко Болехів, значно віддалене від більших культурних центрів галицького краю.

Підготовкою альманаху спочатку мало займатися засноване нею Товариство, яке ухвалило у вересні 1885 року видавати часопис у такий спосіб: белетристика, наукові праці "про розвій і теперішній стан жіночого питання і жіночої освіти цивілізованого світа", біографії знатних жінок, бібліографія найважливіших видань про жіночу справу в європейському масштабі, звістки про жіночі товариства за кордоном, фольклорні та етнографічні матеріали, народні промисли тощо. Проте принципи розходження і розрив із Товариством у 1886 році примусили Н. Кобринську всю організаційну і видавничу справу, включаючи й матеріальні витрати, взяти в свої руки.

З цією метою зав'язувалося листування переважно за допомогою І. Франка, М. Павлика з письменницями, які на той час уже мали певний літературний доробок: Климентиною Попович, Уляною Кравченко, Оленою Пчілкою, Ганною Барвінок, Дніпровою Чайкою, Людмилою Старицькою. Ольгу Кобилянську Н. Кобринська знала особисто ще з 1881 року. До майбутнього альманаху потяглися й інші молоді таланти: Сидора Навроцька, Ольга Левицька, Олена Грицай. Наскільки, скажімо, Франко турбувався про справу Кобринської і наскільки довіряв їй, свідчить уривок з його листа (березень 1886 року) до Кл. Попович: "...Альманах Кобринської повинно бути вже не діло товариства жіночого, а діло освіченої і поступової частини русько-українського жіноцтва, до котрого вона має й Вас право зачислити".

"Перший вінок. Жіночий альманах" почав друкуватися в березні й повністю вийшов невеликим тиражем у Львові в друкарні Товариства імені Т. Г. Шевченка в червні 1887 року коштом Наталії Кобринської і Олени Пчілки. Книжка вийшла без присутності Кобринської, яка, поклавшись у справах видавництва на І. Франка, а в питаннях поширення (частково) на Ольгу Франко, ще на початку квітня з двоюрідною сестрою Софією Окуневською виїхала на кілька місяців до Швейцарії.

Сьогодні цю невеличку в твердій обкладинці збірочку можна побачити хіба що у солідних бібліотечних фондах серед рідкісних видань стародруків. Сюди ввійшло 49 творів 17 авторок.

Знаменно, що серед уже згаданих було й ім'я 16-річної Лесі Українки, представленої трьома віршами і поемою "Русалка". Два оповідання подали Олена Пчілка, а також сама ініціаторка, що підготувала, окрім них, ще й публіцистичні статті і вступне слово. Прикро, що поза альманахом залишилася молода буковинська письменниця Ольга Кобилянська, хоч надіслала до друку свою новелу "Вона вийшла заміж", перероблену пізніше на повість "Людина", присвячену Н. Кобринській.

Оповідання Олени Пчілки "Товаришки" — найбільший за обсягом твір збірки про перше пробудження до освіти й суспільно-корисної праці інтелігентного жіноцтва в 60-х роках XIX століття (образ Люби Калиновської). Близьке за ідейним змістом й оповідання Сидори Навроцької "Попався в сіль".

Глибоко психологічні оповідання Н. Кобринської "Пані Шумінська" (доля жінки, що стала жертвою старого світу й не спроможна нічого вдіяти перед дітьми, яких пориває новий "дух часу") і "Пан судія" (моральний розклад чесного громадянина в буржуазному суспільстві).

Трагічні, гіркі долі галицьких селянок виписані в оповіданнях Михайлини Рошкевич ("Таку вже бог долю судив" — сумна історія Марійки Оленюк), Ольги Левицької ("На чужині"), Климентини Попович (віршоване оповідання "Звичайна історія").

До глибини душі зворушує страшна картина з життя львівського хлопчика-жебрака у творі Софії

ДНІПРОВА ЧАЙКА

СЕСТРИЦЯМ-УКРАЇНКАМ

Одна я, все одна на світі,
На чужині, мов сирота!
Нема з ким туги розділити, —
І хто про тугу ту спита?
І між ріднею, мов чужая
Бродю я, слухаю й дивлюсь:
Моя Україна дорога
Для їх чужа! А я томлюсь,
Пала' душа і думка в'єть ся,
Мов чайка в'єть ся, та пита':
Коли ж крізь сльози усміхнеть ся
Україна, матінка свята?
Свої думки, свій пал і сльози
Не знаю, з ким би поділить,
І по якій іти дорозі,
І чим би Матері вгодить?
І хто мені той шлях покаже,
І хто сестричним голоском
Мені "не бійся, сестро!" скаже, —
"Ми підемо усі гуртом!" —

До вас, українські дівчата,
Мій сумний поклик сей летить:
Чи живі ви? Де вас шукати?
Озвіть ся? Чи і в вас болить
Так тяжко серце за Україну
Чи й ви блукаєте в ночі?
Чи може зірку хоч єдину
На небі бачите йдучи?
Озвіться, сестроньки! Не гоже
Одна нам другою не знать.
Обіймемось, — тоді не зможе
Нас хуртовина розігнать.
Зйєднаймося, сестри! Рідну Неньку
Тоді ми й по-ночі знайдем,
І витчем хусточку новеньку,
І сльози Матері утрем.

"Перший вінок". Львів, друкарня ім. Т. Шевченка, 1887.

ПЕРШИЙ ВІНОК

1887 • 1984

*Обкладинка книжки.
Book cover.*

Окуневської "Пісок! Пісок!" З чого і як живуть міські робітниці — про це розповіла Ганна Павлик ("Зарібниця").

Велика сила любові і чиста совість, благородство простої дівчини Харитини, яка пройшла тернистий шлях, доки домоглася таки свого так званого щастя, підносяться в оповіданні Ганни Барвінок "Перемогла". Про інший твір цієї авторки — "Жіноче бідкування" — промовляє вже сама назва.

Поява жіночого альманаху викликала громадський резонанс. Доброзичливу ґрунтовну оцінку йому дали Іван Франко (він же був його головним редактором) і Михайло Павлик, який подав докладний зміст і оцінку в статті "Перші ступні русько-українського жіноцтва", надрукованій у журналі "Народ" (1890, No 4).

Не обминули своєю "увагою" жіночий збірник й тодішні літературні обскуранти, зокрема маловідомий літератор і видавець Г. Цеглинський. Фальш і менторські повчання рецензента спонукали Кобринську опублікувати відому "Відповідь на критику жіночого альманаху" в "Зорі" з р. 1887".

Жіночий альманах доводив, що жінка в суспільстві — велика творча сила. Вона, на думку невтомної діячки Н. Кобринської, вдатна й до літератури, яка, в свою чергу, дає зворотний вплив на інтелектуальний розвиток. Кобринська, окрилена успіхом, організовує з одностумцями нові матеріяли для наступного випуску. На жаль, цього не сталося з різних причин: нестача коштів, багато хто з колишніх авторок занед-

бав через певні життєві обставини свій талант. Крім того, розгорілася полеміка про доцільність альманахів. Практика підказувала, що кориснішим для жінок було б періодичне видання — газета або журнал. Н. Кобринська, проживаючи в Болехові, не могла видавати газету, обстоювала альманах, в цьому її підтримувала й Ольга Кобилянська.

З початком 90-х років Н. Кобринська перейшла до практичної роботи серед жінок і, поряд з літературно-видавничою та громадсько-політичною діяльністю (подання петицій до парламенту, виступи на жіночих з'їздах з вимогою допущення жінок до вищих шкіл тощо), залучала їх до гурткової праці, до роботи з дітьми.

Отож після виходу "Першого вінка" стояло питання: куди йти далі — чи видавати "святкові" альманахи і, за висловом Кобринської, впливати на розвиток жіночої справи через літературу чи прогресувати періодичною пресою? Не з'явилися ні газета, ні "Другий вінок", лише в 1893-1896 роках Кобринська з великими труднощами на свій кошт і ризик видала три книжки "Нашої долі" в серії "Жіноча бібліотека", що за якістю далеко не дорівнювали "Першому вінку".

Проте "Перший вінок" залишився унікальним явищем. Уперше жінки Галичини і Наддніпрянської України стали до спільної праці, поклавши вагомий підвалини до кращої жіночої долі.

Зберігаємо правопис оригіналу.

БУДИНОК З ОЛЕАНДРАМИ

Ще й тепер при словах "герой", "геройський" по моїй свідомості перебігають легенькі брижі скепсису. Це, напевно, через те, що крізь усе дитинство і юність, під завзятий барабанный дріб, крицевим маршем пройшли героїчні бригади комуністичної праці.

Коли вірити Дарвінові — труд зробив з мавпи людину. І як це наші марксистсько-ленінські матеріалісти не додумалися присвоїти посмертно тій мавпі Героя соціалістичної праці? Якщо навіть корови і свиноматки ставали героїнями — чому б нею не могла стати мавпа? Найбільшим абсурдом нашої червонозоряної доби став Герой праці.

Значення слова "герой", як і "зоря", що обернулася з різдвяної на кремлівсько-московську, було спалплене. Ним "підсаджували" на найвищі державно-партійні щаблі влади, ним купували і продавали, ним розстрілювали "ворогів" пролетаріату. Сумніваюся, щоб ті, яких засилали в ГУЛАГи, або вели на розстріл, вважали себе героями. Тому розповідь невелику історію не про героїв.

З нашого раннього дитинства пам'ять береже лише децицю — розмальовані черепки та клаптики барвистого шовку, який зрілий, загнаній клопотами, людині годилося б викинути на смітник, але вона не може з ним розлучитись, надто глибоко запали в душу ті нехитрі образки дитячої радості, нагадуючи нам про те, що колись ми вміли тішитися навіть летючими пушинками кульбабки.

Далекі, майже розмиті пам'яттю олеандри стали для мене однією з тих пронизливих, щемних скалок дитинства. Буйні олеандри, вони мов яскрава куртина, прикривали драму, що розігралася за ними та я, мала, тоді бачила тільки їхній казковий цвіт, що бував на веранді чужого дому, до якого мене завела бабуня. Приголомшена білими і рожевими суцвіттями, здавалося, нічого не бачила довкола себе. Здавалося?..

А може тільки хотілося, щоб здавалось, що все інше, темне і пригнічене, пропливає повз мене. До "іншого" належали і двоє старших, мовчазних людей: чоловік та жінка, які були ровесниками моєї бабуні. Від них віяло покірним очікуванням неминучого і страшного вироку. Мені вже добре було знайоме це щоденне, щогодинне очікування, я з ним і в ньому росла.

Потім вийшла до нас іще одна пара — молода жінка, пізніше мама казала, що серед гімназійних подруг вважалася найвродливішою дівчиною, та мені вона такою тоді не видавалася, я навіть не можу пригадати її обличчя. Може виною тому олеандри?..

З нею був чоловік. Здається, з-поміж усіх присутніх, почувався найпевніше. Серед гнітючої, важкої, мов стояча вода, тиші, хриплий, продимлений махоркою голос, гучно вириваючись із його грудей,

нагадував густу багнюку, що бризкає з-під коліс — кортіло відсахнутися і витерти обличчя... Його мови я ще не розуміла — певно розповідав про родину, бо майже в кожному реченні згадував свою "мать". Оголені по лікті руки і розхристані груди були густо розмальовані синіми драконами, серцями і русалками.

Причина, що тоді привела нас із бабунею до будинку з олеандрами, була, як на ті часи, звичайна: із сибірської тайги повернулася дочка бабуниних друзів-учителів, нетерпеливилася зустрітись із нею, щоб довідатися з перших уст хоч кілька правдивих слів про мою маму, яка вже сьомий рік була в ув'язненні, а ще залишалося три довгі роки сталінського перевиховування "во глибоке сибірських руд".* Дочку бабуниних приятелів уже "перевиховали" і відпустили...

Мені невідомо, про що вони з бабунею говорили, пам'ятаю лише нестерпний стан настороженості і напруги. Більше ми ніколи не приходили до тих людей.

Тільки недавно, вже після смерті бабуні, якимось мама згадала свою гімназійну приятельку і розповіла трагічну історію її життя.

Та дівчинка була кращою ученицею в класі. Оточена любов'ю батьків, росла довірлива, весела, відкрита до світу, що її оточував. А світ був прекрасний, сповнений романтики, яка починалася із надзвичайних пригод "Сина України" та геройських подвигів лицарства запорізького, описаних у чарівних повістях А. Чайковського, що так захоплювали дитячу уяву. Її ровесники, діти української інтелігенції, росли разом з нею, серед цього ж світу ідеалів краси і любови до Великої України, що народила славних князів і гетьманів, росли в юначих мріях ступити колись на високий берег Дніпра-Славути, в мріях знову побачи-

ти свою Буковину під крилом Стольного Києва і Святої Софії.

Дівчинка не володіла натурою лідера, також не мала твердого, непохитного характеру войовничого патріота. Була народжена не для війни, а для любови, тому віддано любила своїх батьків, свою ідеальну Батьківщину, своїх друзів, правда, ще не встигла покохати, як юнка, як молодесенька, майбутня жінка. Та все ще було попереду, не могло бути інакше, бо навіщо б тоді Бог давав їй незрівняну вроду, материнську мудрість, добре серце, якби не готував щасливої долі?..

В 1945 році, з повторним встановленням на Буковині Радянської влади, молодь, незважаючи на зловісних привидів "залізного Фелікса", що вдень стежили з-за кожного рогу, а вночі шастали на "чорних воронах", потягнулася до сплюндрованої та все ж Великої України. Нарешті в Чернівцях відкрився український університет і вони кинулися вступати до нього на українську філологію, на українську історію, на українську фізику... Нарешті театр із румунського став також українським і там грала уславлена Харківська трупа, нарешті до них приїхали поети: Сосюра, Тичина, Рильський, кінорежисер Довженко, нарешті...

Дівчинка вступила до університету на історичний факультет, гадала — буде вивчати історію України, а довелося — історію КПРС...

Виховані в умовах відносної свободи слова (бо все ж, хоч Румунія і заборонила українські школи на Буковині — вважала себе "Європою" і намагалася грати ролю цивілізованої держави), молоді люди й не отямалися, як опинились під пильним оком "привидів" служби НКВД. Цим "привидам", що мали чіткий наказ із Москви — чимскоріше загнати непокірливий народ Західної України до обгородженої колючим дротом кошари "щасливого комуністичного майбуття", дуже не сподобалися обличчя юних інтелігентів. Всі вони були синами і дочками українських вчителів, священиків, службовців, свідомих своєї національної приналежності селян, словом, були дітьми "буржуазного націоналізму" та "релігійного дурману", а це потенційні "зрадники і вороги народу". Щоб у майбутньому не могли стати агентами і шпигунами ненависного імперіялізму, пропагандистами ревізіонізму, опортунізму, формалізму, символізму і, найстрашніше, націоналізму, їх слід скосити, стоптати ще в зеленому пагінні.

Операція знищення інтелектуального потенціалу нації почалася.

Можна було виключити цих студентів із університету, але вони виявилися кращими, як у навчанні, так і в поведінці. І чи з їх виключенням справа була б завершеною? Навпаки, звільнені від навчання, вони б становили тоді пряму небезпеку для нової Радянської влади. Тому, ще доки не опам'яталися від україномовної евфорії, наказано було їх ізолювати. Для цього НКВД використало вже сотні разів випробу-

ваний спосіб провокації. Треба лише розшукати честолюбного холуя. І така "погана вівця", невдовзі, серед студентів знайшлася. Короткого розуму вистачило лише на те, щоб усвідомити, що йому, злиденному, не доп'яти висот науки. І він пішов на злочин.

Йому було обіцяно блискучу наукову кар'єру, за умови, що зробить невелику послугу органам. Мав лише організувати таємний гурток української словесности та історії і залучити до нього якомога більше місцевих студентів. Всю чорну роботу НКВД брало на себе, воно саме ж і забезпечило його томами "Історії України-Руси" М. Грушевського.

Молодь злетілася, як метелики на світло, не підозріваючи, що наступної миті впаде із обпаленими крильми. Бурхливі дискусії точилися далеко за північ. З кожним разом гурток ставав усе більшим. І тоді настав день, коли, зненацька, різко заgrimали в двері. Цей стук назавжди обірвав молоді надхненні голоси.

Всі, крім провокатора, були заарештовані. Серед них виявилася і наша дівчинка. По дорозі до місць свого ув'язнення (Мордовії, Тавди, Магадану, Воркути), не витримавши важких переїздів у товарняках, багато хто з них загинув.

Дівчинці пощастило — вона вижила. Вижила, щоб опинитися в Тавдинській зоні, де вибагливі та винахідливі кати-сноби, загнавши всіх в'язнів "до д'ної ями",* насолоджувалися, спостерігаючи, як рецидивісти-убійники знущуються над політичними.

Замість першого, омріяного кохання, перед її очима виросла зловісна постать рудого виродка, що брудно вилаявшись, гарикнув: "Будеш моею!" Наклала б на себе руки, якби не старенькі батьки, яких тримала на світі лише віра в те, що єдина дочка неодмінно повернеться до них.

Так вона стала дружиною злочинця-рецидивіста.

Коли закінчився термін ув'язнення, повернулася додому, привівши із собою в тиху оселю з давніми патріархальними традиціями маленького сина і чоловіка-головоріза. Саме тоді ми з бабунею прийшли до них у гості.

Не змігши пережити наруги наю єдиною дочкою, протягом року старенькі померли. Вона ж із тим чоловіком назавжди зникли з міста. Відтоді ніхто ніколи не бачив її. Пам'ять, як і покинутий будинок, зайняли інші люди, інші турботи.

Про неї, що не була народжена для героїчних, звитяжних подвигів Жанни д'Арк, а тільки для великої, щирої любови, з якої починається найбільше диво у Всесвіті — Життя, незабаром усі забули.

Я б також забула і ту вродливу жінку і затуманені страхом очі її батьків, якби не крихкі, біло-рожеві суцвіття олеандра...

* "Во глибокі сибірських руд" — рядки з вірша О. Пушкіна, присвяченого декабристам, засланим до Сибіру.

* Слова з вірша П. Тичини.

ДАРЮЮ ВІКОМ ДОВГИМ, РОЗУМОМ ДОБРИМ...

Серед явищ родинно-побутової обрядовості традиційний весільний обряд українців є найбільш складним і давнім ритуалом утворення сім'ї.

Сімейні звичаї, обряди українського народу, що склалися історично, є цінною спадщиною, важливим джерелом для вивчення його культури й побуту, що особливо актуально тепер для відродження і розвитку національних традицій.

Весільний обряд українців зформований із різних за характером елементів (весільний одяг, прикраси, обрядове печиво і страви, символічні, магичні та ігрові обрядодії), дає широке уявлення про моральні, етичні, естетичні погляди народу, різноманітні аспекти його життєдіяльності. Неможливо охопити всі аспекти складного за своєю структурою обряду. У даній публікації маємо намір подати тільки приклади весільних побажань молодят. Хотілося б, щоб добрі побажання справдилися для усіх добрих людей, щоб сім'ї наші жили в любові і злагоді.

За традиціями і віруваннями українців наречені на час весілля наділялися особливою добродійною силою, що сприяла множенню добра й щастя людей. Одночасно вони були дуже вразливі на недобре око, слово, жест, перехід дороги тощо. Люди вірили, що щасливе майбутнє життя молодої сім'ї залежало і від дотримання усіх традиційних ритуальних дій. Кульмінацією весілля вважався посаг молодих і розподіл короваю — головного обрядового хліба. Отримуючи почесний дар-коровай, кожен гість мав подякувати молодим і висловити побажання їм. Значення слова було в особливій пошані серед українців. Мітологічне мислення народу надавало слову магичного значення. Недаремно в народі мовиться: "В добру годину сказати, а в лиху змовчати..." Весільні побажання мали особливий символічний код. Вони передавалися з покоління в покоління як записка щастя молоді сім'ї. Були досить стабільними, але водночас позначалися дією імпровізації, яка проходила у традиційному руслі.

Подаємо вам окремі зразки народних віншівок, привітань молодят з розмаїтої скарбниці українського традиційного весілля.

За традицією першими дарували нареченим їхні батьки, благословляючи, насамперед, хлібом. На Харківщині, вручаючи молодим хліб, батько промовляв: "Нате, діти, хліб-сіль, дбайте і майте, до цього хліба прибавляйте! Слухайте батька й матері і добрих людей, одне одного любіть і поважайте". На Рівенщині батьківське напуття було таким: "На, мій сину, цей хліб і дбай, щоб за цим хлібом ти свого діждав і нас з матір'ю годував". На Львівщині (с.

Дідилів) батько, даруючи сина, промовляв до нього: "Вітаю ті не червоними, не золотими, но щастям, здоров'ям і доброю долею". На Хмельниччині батько бажав дочці: "Перепиваю тобі, доню, щастя, здоров'я і много літ. Щобись була здорова, як вода, а багата, як земля, а червона, як калина, і всьому родові мила".

На Львівщині (Жовківський район), коли батьки вітали наречених, свашки приспівували:

Ой мати дочку частує, Щастя-долі дарує, Ой частуй, матінко, частуй, Щастя-долі даруй.	Ой ніхто так не воркує, Як голуб сивенький, Ой ніхто так не вітає, Як батько рідненький.
Ой ніхто так не кує, Як сива зозуля, Ой ніхто так не вітає, Як рідна мамуня.	Не зозулейка кує, Но батейко дарує Щестінком, здоровійком, Доброю долеюкою.

Коли брат віншує сестру, свахи співають:

Горою соненько колує,
Брат Марисю дарує:
Не великим даром, — посагом,
Щастям, здоров'ям за столом.

На Івано-Франківщині (Станиславщині) при батьківському благословенні наречених свахи співають:

Благословлю хлібом-солев,
Благословлю добров долев.
Кладу хліб-сіль на головку,
Аби-с мала добру дольку.
Обсіваю тебе житом,
Би-с в життю не була бита.
Житом з цукром солоденько,
Би ти не було гіренько.
Житом з цукром обсіваю —
Я тобі добра бажаю.
Би-с доброго мужа мала,
Аби-с його шанувала.
Полотно стелю під ноги —
Та й щасливої дороги.

Гості на весіллі примовляли до подарунка різноманітні побажання:

— Даруємо молодим горобця, щоб мали хлопця молодця!

— Даруємо корець гречки, щоб не було між молодими суперечки.

— Даруємо мірку гороху, щоб мали сина до року.

— Даруємо чисту воду, щоб були обоє гарні на вроду.

— Даруємо хустину, щоб закутали до року дитину.

— Даруєм щастям і здоров'ям, і віком довгим, і розумом добрим.

— Даруємо молодому сову, що на бойківськiм ставу, а ти за нею погонися і більше не женися.

— Даруємо ліс, а скільки у лісі пеньочків, щоб стільки мали синочків.

— Даруємо плуга й рала, щоб мали сина генерала.

— Даруємо щастя, здоров'я, хліба, солі і всього доволі.

— Перепиваю вам граблі й вила, щоб молода добрий борщ варила.

— Перепиваю вам купона, щоби-с ви мали до року Спиридона.

— Перепиваю вам тую корову, що порпає полову.

— Дарую коробку гнилиць, щоб чоловік не ходив до чужих молодичь.

— Дарую гроші бумажні, щоб були для своїх рідних з однієї і другої сторони поважні.

— Дарую мішок глини, щоб просили на христини.

— Дарую скатертину на чотири канти, щоби-с мали чотири сини і всі музиканти.

— Дарую вам бджоли на зеленім дубі, щоб молоді до віку цілувалися в губи.

— Вітаю вас в парі! Хай на вас добра година та грошей торбина, а до того ж дітвори сотні півтори.

Вітали молодих і бажали їм: "Щоб журби вони мали якнайменше, а радості якнайбільше. Щоб були кмітливі й до роботи не лививі, щоб міряли гроші мискою, а діти колискою".

Дарували молодим: "Сад, а в саду ягоди, щоб жили у мирі й злагоді". "В лісі дуба з двома ралами, щоб були сини генералами".

— Корзину суніць, щоб молодий не заглядав на чужих молодичь, а молодій коня вороного, щоб не поглядала на другого.

— Вінок часнику, щоб любилися до смаку.

— Щоб були багаті, як осінь, дужі як вода.

— Копу жита, щоб молода ніколи не була бита.

— Лісові дзвіночки, щоб мали ще й дві дочки.

— Мішок колосся, щоб до старості мирно жилося.

— Щоб молоді жили і мали: в оборі, в коморі, в стійку, мішку, в ложці, в мисці і в колисці.

— Даруємо на вербі сороку, щоб вони кликали нас на родини щороку.

— На щастя! Як буде у вашій хаті єдність і згода, то не буде страшна для вас ніяка біда.

— Перепиваємо гроші, щоб родилися діти гарні й ласкаві.

— Даруємо тобі, Оксано, п'ять горіхів, щоби ти не задивлялася на чужих чоловіків.

У цих простих, часто жартівливих примовках, батьківських коротких вітаннях криється глибока філософська мудрість життя — примножувати працею хліб і шанувати старших. Через символіку ви-

ражені народні загальнолюдські ідеали, ставлення до життя, праці, любові.

Родина за допомогою віншівок, побажань допомагала молодому подружжю психологічно відчутти зміну — перехід до сімейного життя. Існує чимало пісень, приспівок саме напутнього змісту. Ось кілька прикладів:

Заміж іти, треба знати

Пізно лягти, рано встати.

Не дівувати, а хазяйнувати,

Треба ложки, треба миски

Ще й дитячої колиски.

Кайся, Василю, кайся:

Даємо тобі Оксану і

Щоб як буде зимна роса

Не ходила боса.

Щоб як буде завірюха,

Не ходила без кожуха.

Щоб не були вікном двері,

Щоб не лягла без вечері.

На українських весіллях широко побутують прислів'я, примовки, які відображають народні погляди на сімейне життя. Серед найпоширеніших і такі:

— Не заглядайся на чужих жінок, бо свою загубиш.

— Міцна сім'я — горе плаче.

— Вчи жінку без дітей, а дітей без людей.

— Заміж іти — треба знати, що нема ні вислуг, ні відставки.

— Хоч ти і люба, але не добирайся до мого чуба.

— Бери жінку в одній льолі, аби була до любові.

— Заміж іти — не дощову годину перестояти.

— Батьки глядять дочку до вінця, а чоловік до кінця.

— Гарна пава пером, а жінка норовом.

— І в лиху годину не кидай дружину.

— Чоловік та жінка — одна спілка.

— За хорошим чоловіком жінка молодіє.

На закінчення дарин і привітань молодих існує чимало приспівок, примовлянь:

Та й зацвіла калиночка біленько,

Аби в парі прожили добренько.

Та й червона калиночка в городі,

Аби ви обоє прожили у згоді.

Примовляють:

Два голуби воду пили,

А два колотили,

Бодай же ті добре жили,

Що ся одружили.

Побажаєм добрим людям

Щасливо прожити.

Та й діждати тої днини,

Щоб дітей женити.

Щиро ви нас привітали,

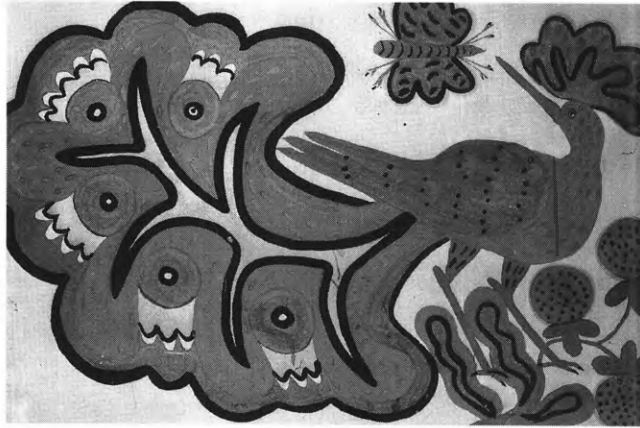
Щедро ви нас частували,

Дякуєм вам за гостину,

Маємо пізню годину.

"ОДНІЄЮ ДОРОГОЮ ЙДУ — ТА Й УСЕ..."

(Закінчення)

Марія Приймаченко. Фантастичний птах. *Maria Prymachenko. Fantasy Bird.*

А вони й справді ті унікальні видива фантазії художниці, немов із рогу достатку, — являються й являються на світ: "Звір" (1936), "Фантастичний звір" (1936), "Птах" (1937), "Фантастичний птах" (1937), "Гороховий звір" (1977), "Фантастична звірина" (1977), "Ушатка ізловила рака" (1983), "Удав спіймав колобка" (1984), "Цей звір позіхає і дружи ні з ким не має" (1984), "Стародавній болотяний лев" (1987), "Дика видра птичку ухопила" (1987)... Аби Марія Приймаченко цим диковинним зображенням не дала хай умовних назв, глядачам довелося б довго ламати голови, що то воно таке на папері. Втім, як не важко здогадатися з назв, вона й сама часто-густо безсила збагнути свої химерії в якихось конкретних іпостасях. Це і є, либонь, ота геніяльна простота, без якої неможливе справжнє мистецтво. І художниця в своїй творчості тим і щаслива, що ніколи не переступила межі стежки, за якою ідеально прекрасне обертається в свою протилежність. І чи не тому їй так сьогодні по-доброму заздять і професійні майстри пензля (так і кажуть про неї: геніяльне — просте), і представники наївного малярства, з вуст яких зривається: "І як я не додумався до такого?" Марія Приймаченко додумалась — і створила свій неповторний світ у мистецтві, без якого наша культура вже немислима.

Погляньте на її своєрідні портрети фантастичних звірів, які живуть повноцінним життям на аркушах і викликають непідробну цікавість до себе загадковою формою, обрисів, способу існування в умовному довколишньому оточенні. Її "Звір Хорун" (1960), мовби з грибів проріс, весь у білих кружальцях, взутий у дивні чоботи-копитці, поїдає дивну поживу, листячко якої нагадує конвалію. Зовні він схожий на жирафу, однак голова — зміїна.

І які бувають несподівані зігзаги витівливої фантазії Марії Приймаченко, скажімо, в панно "Морські артисти" (1962), "Українські танцюристки" (1963). Через феєричні пташині пози художниця емоційно висловлює своє ставлення до народного танку, сповнюється гордошів за талановитих виконавців, які під ногами землі не чують. Так на аркуші "Морські артисти" вдало симетрично закомпоновані дві посьвятковому вбрані в національні строї красиво оперені пташини з розетками-гребенями у вигляді кетягів калини й крильцях-ручках. Які в них картинні, легкі, мов серпанок, віртуозно розмаяні крильця у вишиванках! І такі ж повітряно прозорі запаски, з-під яких виглядають подоли мережаних сорочок. Одне слово, танцюють надхненно!

В "Українських танцюристок" пози ще граційніші, майже акробатичні — викликають захват. Крильця-вишиванки якнайкраще підкреслюють причетність пташок-танцюристок до українського народу і змушують пригадати чарівних солісток із національного ансамблю Павла Вірського.

Добродушний легкий гумор вчувається в "Красунях" (1972) і "Двох папугах" (1972). Так і хочеться повторити народну мудрість: дівчата пишні, як у саду вишні. Як антитеза цим композиціям "Морська ключниця" (1963) — дивна істота в жіночій подобі з великими очима й широкими бровами, хижим клювом і сережками у вухах. Гуска то, качка? Байдуже, головне, що це порочна пожадлива фурія-жінка.

"Український кіт у чоботях" у художниці червоний, в темних окулярах широко розкритими допитливими очима дивиться прямо на нас, розчепіривши вуса, зручно склавши перед себе лапки-рученята. Задні в нього в червоних чоботях, хвостик рудий, довгий. Та ще й одягнений у вишиванку! І така

казкова і водночас наша, цілком домашня звірина, виписана художницею з любов'ю й усміхом. А який смішний і бундючний у своїй величі "Котячий цар" (1966) з короною на лобику! Що й казати — симпатичний цар! І дуже вже схожий і виглядом, і нутром на партійного начальника-чванька сільського чи районного масштабу.

І скільки отак можна було б оповісти про добрих і злих героїв Марії Приймаченко, перегортаючи один за одним її аркуші! Фантазія в них так і б'є невицерпним джерелом.

Дуже часто закидали їй: "А де ж ваші люди?" — "Люди — це я" — щирсердечно й мудро відповідала, а сама собі дивувалася: "Оце грамотії! Невже сліпі? Невже не помічають, що моя дорога до людей через звірів?!" Інакше навіщо я бралася б за пензель?" Утім, помічали і навіть побоювалися її нищівних звірів з людськими подобами, одбувалися мовчанкою, аби не встряти в халепу — і їм, і художниці вона була не потрібна.

І все ж у повоєнних роботах, позначених винятковою виразністю, єдністю всіх компонентів, виразністю композиції й кольору, Марія Приймаченко все частіше й частіше звертається до тем і мотивів із сільського життя, багато уваги приділяє обрядовій ліриці, народній пісні, які стають потужним струменем у її творчості.

Важливо підкреслити, що зазедве не всі її аркуші з людиною вирішені в стилі народного лубка, однак і на далекій відстані від нього за самотнім кольоритом, непогамованою силою приймаченківської фантазії і способом її реалізації. Згадаймо хоча б композиції "Роман та Оксана" (1963), "Там дівчина жито жала" (1963), "Ой за гаєм, гаєм..." (1965) й інші. В них нічого не знайдемо від конкретних традицій рідної художниці Болотні. Типажі — своєрідні керамічні статуєтки, чимось десь схожі на роботи опішнянських, а чи косівських майстрів, на паперові витинанки. Їхня "українськість" у народній стилізації одягу, взуття, в обставинах, традиціях і звичаях народу. Портретні характеристики персонажів, як і в народних піснях, — максимально спрощені, узагальнені; художниця акцентує лише на тому, що має, на її думку, викликати в глядача позитивні чи негативні емоції, враження, почуття. І тут вона така ж неповторна й винахідлива, як і в фантастичних портретах звірів, птахів.

Майже кожне панно за мотивами тої чи іншої пісні ("Йшли корови із діброви", "Летить галка через балку", "Ой зацвіла червона калина", "Ой на горі та й женці жнуть") — то своєрідний народний образ-символ, де колір, ритм — його найважливіший компонент, його душа, настрій, а відграненість усієї системи зображальних засобів створює гармонійну цілісну композицію, не завжди тотожну змістові пісні (це ж спостерігається і в ілюстраціях художницею дитячих книжок). І це для Марії Приймаченко закономірність, а не якийсь там каприз: її жива політна фантазія постійно чинить опір текстовому матеріялові й

мимоволі снує варіації на задану тему. І це також невід'ємно приймаченківське, що додає магії її станковим картинам і панно.

А ще в її пісенних аркушах багато застиглої музики, як у барокковій українській архітектурі, як у рушниках Ганни Верес і Ганни Василяшук, — пісня без початку й кінця то радісно, то тужно снує свою безперервну мелодію, як ото в аркуші "Катерина пішла жито жати, забула серпа взяти, серпа взяла — хліб забула, бо така доля була".

Отака безперервна в творчій праці й доля самої Марії Приймаченко, яка своє мистецьке кредо висловила просто й по-селянському мудро й дотримується його послідовно крізь роки й десятиліття:

"Я люблю малювати, як люди у полі працюють, як молодь іде, наче мак цвіте. Я люблю усе живе, люблю малювати квіти, різних птахів і лісових звірів. Вдягаю їх у народний одяг — і такі веселі вони в мене, аж танцюють, бо люблю землю свою і тих, хто робить на землі, хто вирощує рослини — радощі життя. А мене питають люди: 'Як ти, Маріє, робиш такі радісні й сонячні малюнки, коли в житті багато пережила, горя бачила?' А я відказую: 'Роблю сонячні квіти, бо люблю людей, роблю на радість людям, щоб квіти мої були, як саме життя народу, щоб усі народи один одного любили, щоб люди жили, як квіти цвіли на всій землі'".

Вусаті парубки й косаті дівки, молоді й літнього віку селяни на її мальовках не лише веселі, а й сумні, бо в житті так багато болю, втрат, страждань, що пройти повз них вразлива селянка не могла. Саме тому і звірі та птахи в неї не лише щасливі, зухвалі, добрі й гуманні, а й жорстокі, собікорисливі, навіть людиноненависні, людиножерні страховиська-потвориська. Одне слово, Марія Приймаченко в творчості не така вже сумирна та мажорна, як хотіли того обслуговувачі комуністичної ідеології, — її вразлива, каліцтвом понівечена душа, постійно клетотить проти насилля й неправди, підлости й підступності — і про це її звірино-пташині композиції, яких виготовляла в рік від тридцяти до ста, доки служили зір і руки (тепер уже малює мало — глибока старість облягла!).

І смолоскипами височіють у творчому набутку художниці предивні станкові картини, панно — своєрідні символи безсмертя, якими вона сповідує свою національну приналежність до України, її героїко-трагічної історії, утверджує буття її в віках. В них надзвичайно потужно струмують і конкретно знаходять вираження національні традиції, звичаї, побут, етнографія, образи й символи по-приймаченківському самотньо потрактовані, композиційно розв'язані, мажорними й мінорними колірними акордами оздоблені.

Світ зачарованого дитинства в рідній Болотні закоханим серцем малює художниця в "Пастушках", "Весні...". З наївного дитинства вона вийшла, в нього, умудрена досвідом, перейшла. Дзвінки барви аж співають, манять у дитинство, змушують задуматись, людиною ти став, вийшовши з віку казки, чи па-

ЩИРО ВІТАЄМО ВИСОКОПОВАЖНУ МЕЛЕН ВЕРВІР ІЗ ПРИЗНАЧЕННЯМ ЇЇ НА ПОСТ ГОЛОВИ ШТАБУ ПЕРШОЇ ЛЕЙДІ ГІЛЛАРІ РОДГЕМ КЛІНТОН.

ОКРУГУ ОГАЙО ІЗ 40-ЛІТТЯМ ЗАСНУВАННЯ.

92-ИЙ ВІДДІЛ ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ У МЕНВІЛЛ, Н. Дж, ІЗ 30-ЛІТТЯМ ЗАСНУВАННЯ.

ЩИРО ВІТАЄМО НОВИХ ЧЛЕНОК 33-ГО ВІДДІЛУ ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ У ПАРМІ, ОГАЙО, НІНУ КУЛАКОВУ, АННУ ПАВЛЮК, ІРЕНУ СЛІПЕЦЬ-ДЕМЧУК, ЛЮБУ СЛІПЕЦЬ-ЛИС.

Міля Русин,
голова 33-го Відділу СУА.

Відбулися окружні з'їзди:

2 лютого — Дітройт. Головою Окружної Управи переобрана Квітка Іваницька.

5 квітня — Нова Англія. Екзекутиву СУА репрезентувала Ольга Тритяк. Головою Окружної Управи вибрана Марта Рудик.

6 квітня — Південний Нью-Йорк. Головну управу СУА репрезентували референтки Лідія Черник і Люба Більовщук. Головою Окружної Управи переобрана Теодозія Кушнір.

12 квітня — Нью-Джерзі. Екзекутиву СУА репрезентувала Іванна Ратич. Головою Окружної Управи вибрана Марія Полянська.

13 квітня — Північний Нью-Йорк. Екзекутиву СУА репрезентувала Надія Цвях. Головою Окружної Управи переобрана Марта Стасюк.

13 квітня — Нью-Йорк. Екзекутиву СУА репрезентувала голова СУА Анна Кравчук. Головою Окружної Управи переобрана Олександра Кіршак.

синком, творцем чи руйнівником України?

У монументальному панно "Дівчина-українка" художниця, здається, сягнула вершин майстерности, створивши воістину величний і ліричний водночас образ юної українки в синій керсетці на жовтому тлі неба чи стиглого пшеничного поля (он коли, ще в 1965 році, болотнянська чудотвориця мудро й некрикливо закомпонувала національну символіку!). Все тут продумано просто: багата квітуча земля, мов би килим, а на вершині її святково вбрана дівчина у вінку з серпом і вишиваною хустинкою для судженого-козака в правій руці й весільним гільцем — у лівій, не йде — мов пава пливе назустріч своєму щастю. Стилізовані масивні червоні квіти в центрі і пообіч землі-матері надають композиції урочистого празничного настрою. То вічно молода й незнищенна Україна іде в своє майбуття. То й вічно молода в своєму самобутньому мистецтві Марія Приймаченко простує в безсмертя.

Утім, безсмертя великої болотнянки започатковане в наші дні. Неповторне мистецтво художниці вже визнане не лише в Україні, а й далеко за її

межами. Здійснено ще один важливий захід: з нагоди 85-річчя від дня народження створено Фонд "Родина Приймаченків", покликаний упорядкувати, систематизувати й зберегти для прийдешніх поколінь не лише величезну спадщину малярки, а й підтримувати здібних молодих митців і учнів та послідовників Марії Приймаченко. В неї вони є. Це — талановита Ліза Миронова, котра, багато взявши від своєї вчительки, все ж обрала свій самостійний путівець і посіла помітне місце в українському народному декоративному живопису. Дорогою Марії Приймаченко йдуть син Федір (на противагу материним, у його мальовках превалюють раціо над емоціями, доцільність над стихією видив), його дорослі діти Петро, Іван, Надія. Всі четверо працюють у душі своєї наставниці. Час покаже, чи можна буде серйозно говорити про династію родини Приймаченків, чи Марія Приймаченко так і залишиться єдиною і неповторною в національному і світовому наївному мистецтві.

м. Київ

Фотографії із альбому "Марія Приймаченко", вид-во "Мистецтво", Київ, 1972 р.

Микола Кагарлицький — письменник, мистецтвознавець, публіцист, перекладач. Закінчив 1961 р. Київський університет. Учителював, працював у видавництвах "Дніпро", "Мистецтво", в редакції газети "Літературна Україна". З 1962 р. виступає з публіцистичними і літературознавчими статтями, творчими портретами письменників, артистів, мистців. М. Кагарлицький — автор біографічних повістей про Оксану Петрусенко, повісті "Катерина Білокур: 'Я буду художником!'", збірки нарисів та есе "Наодинці з совістю", вступних статей і коментарів до збірок спогадів "Оксана Петрусенко", "Михайло Донець", упорядник. З болгарської мови переклав збірник нарисів "Коли мовчать слова", з німецької — збірник "Легенди про Артеміду та інші новели" Анни Зегерс. Лавреат літературної премії імені Павла Чубинського.

В даний час проживає і працює в Києві.

Ред.

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

---

JUNE 1997

Editor: TAMARA STADNYCHENKO

NEWS FROM UNWLA HEADQUARTERS

UNWLA Regional Council Annual Meetings

February 2, 1997. Detroit. Kwitka Iwanycky was re-elected president.

April 5, 1997. New England. Marta Rudyk was elected president, Vice-President Olga Trytyak represented the UNWLA National Board at the meeting.

April 6, 1997. New York-South. Theodozia Kushnir was re-elected president. Social Welfare Chair Lidia Czernyk and Scholarship/Student Sponsorship Chair, Luba Bilowchtchuk represented the UNWLA National Board.

April 12, 1997. New Jersey. Maria Polanskyj was elected president. Auditing Committee Chair Joanna Ratych represented the UNWLA National Board.

April 13, 1997. New York-North. Martha Stasiuk was re-elected president. Financial Secretary Nadia Cwiach represented the UNWLA National Board.

April 13, 1997. New York. Aleksandra Kirshak was re-elected president. President Anna Krawczuk represented the UNWLA National Board.

The Ukrainian National Women's League of America is now on the Internet. UNWLA e-mail is [unwla @ worldnet.att.net](mailto:unwla@worldnet.att.net)

The UNWLA Executive Committee meets every second Saturday of the month. Submissions for approval should be delivered to UNWLA Headquarters prior to scheduled meeting dates.

Congratulations to Melanne Verveer on being promoted to Chief of Staff to First Lady Hillary Rodham Clinton.

Washington, D.C. From left Melanne Verveer, Anna Krawczuk and Luba Bilowchtchuk.

On **April 19, 1997** a Public Relations and Ecology Conference was sponsored by the UNWLA Philadelphia Regional Council. Vice-President Iryna Kurowyckyj chaired the program which included a presentation by Ecology Committee Chair Marta Jarosewich.

CONTEMPORARY VISUAL POETRY BY NORTH AMERICAN POETS OF UKRAINIAN DESCENT

by TATIANA NAZARENKO

Visual poetry is poetry meant to be seen, a kind of synthesis of visual and literary art. In North American, visual poetry is considered quite a new phenomenon, widely proliferated only since the 1950's. But North American visual poetry by authors of Ukrainian descent should be viewed as a continuation (at least indirectly) of a rich tradition of visual writing which originated as early as the XIth century, flourished during the Baroque era, and was later revived by the Panfuturist movement of the XXth century.

There is no doubt that for North American poets of Ukrainian descent, born and raised in a predominantly non-Ukrainian environment, English is the main language of communication and Western culture is a far more influential factor in forming their creativity than ethnic heritage. However, in many cases, the handling of ethnic themes and motifs by these poets is considerably enriched by the synthesis of the inventions of their Ukrainian predecessors and those of Western masters.

Among the North American poets of Ukrainian descent, Edmonton based visual poet Jars Balan has made the most remarkable contribution to the development of the genre. He also has the largest corpus of works oriented towards Ukrain-

ian motifs which are expressed in geometrical compositions using a handful of recognizable Ukrainian letters or stylistically complex words reflecting Ukrainian issues. Whether communicating his message in English or Ukrainian, Balan seldom resorts to the sentence or traditional verse as the basic unit of composition. His creations mostly rely on words which function as a complex idea —traditional syntax is replaced by spatial relationship.

An example of this style is "Holod" (Figure 1) which points to one of the most tragic events of modern Ukrainian history, the Stalin-created famine of 1932-1933. According to recent research, five to seven million Ukrainians perished in this deliberate act of genocide, though some historians believe that this shocking figure might be even higher. In submitting his interpretation of the event for a reader's consideration, Balan provides minimal but essential data to convey his message — the word "ГОЛОД" and a succession of zeroes in a framed panel which is bracketed by two dates, 1932 and 1933. The zeroes, with a period to set off thousands or millions, suggest the unknown number of victims. The panel itself resembles the inscription on a tombstone; death and tragedy are

Fig. 1. Jars Balan. "Holod" ("Famine").

(Тарасові)

Fig. 2. Jars Balan. "Kapelia im. H. Kytastoho" ("The H. Kytasty Ensemble").

clearly expressed by visual means, inviting the reader to grasp the magnitude of this national catastrophe.

In this and other works, Balan often employs letters of the Ukrainian alphabet as primary structural units. These letters function as clues for identification of ethnic themes. "Kapelia im H. Kytastoho" (Figure 2), for example, may be viewed as a friendly caricature and visual illustration of the Ukrainian ensemble's rehearsal. Some of the chosen typeface details hint at the choristers' ethnicity by suggesting moustaches and scalplocks. The letters are arranged to represent members of the choir, grouped according to vocal timbre. The open vowels may be understood as a routine warm-up exercise — ah, eh, ee, o, oo —for the rehearsal to start with.

The poem entitled "Tykha Nich" (Figure 3) serves as an example of linguistic games that Balan attempts in both English and Ukrainian. Here we see the quietness at night visually symbolized by a conglomeration of *мяккі знаки*, "soft signs" which do not correspond to any sounds, but are used in Ukrainian orthography to indicate that the preceding consonant is "soft" or "palatized".

Balan's visual poetry also experiments with letters and typographical signs which are anthropomorphized, that is, suggesting human form, appearance or behavior. In "At the park" (Figure 4), he uses letters of the English alphabet, many of them presented in motion. It is not difficult for the reader to fancy scenes and situations the letter characters are involved in. "Alphablutions" (Figure 5) and "Clothes Lines" (Figure 6) continue to explore this letter theme with an explicitly humorous content.

Тиха ніч

Fig. 3. Jars Balan. "Tykha nich" ("Silent night").

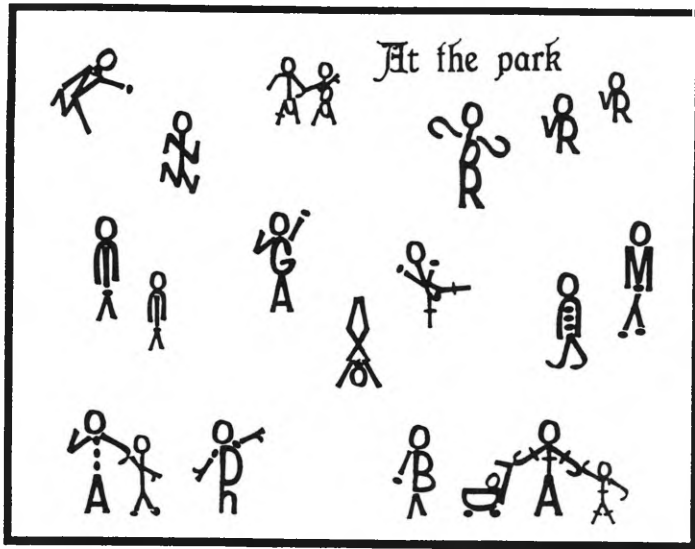

Fig. 4. Jars Balan. "At the park".

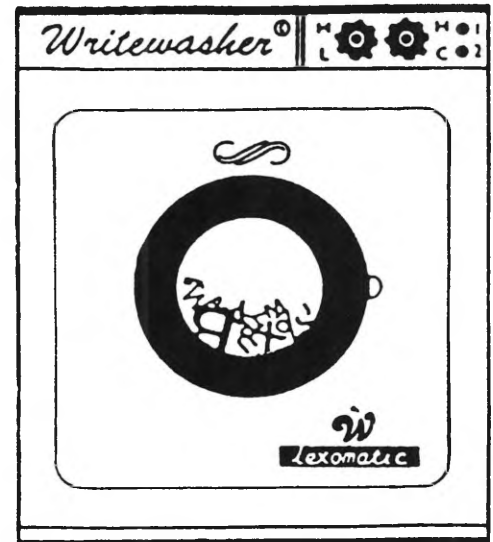

Fig. 5. Jars Balan. "Alphablutions".

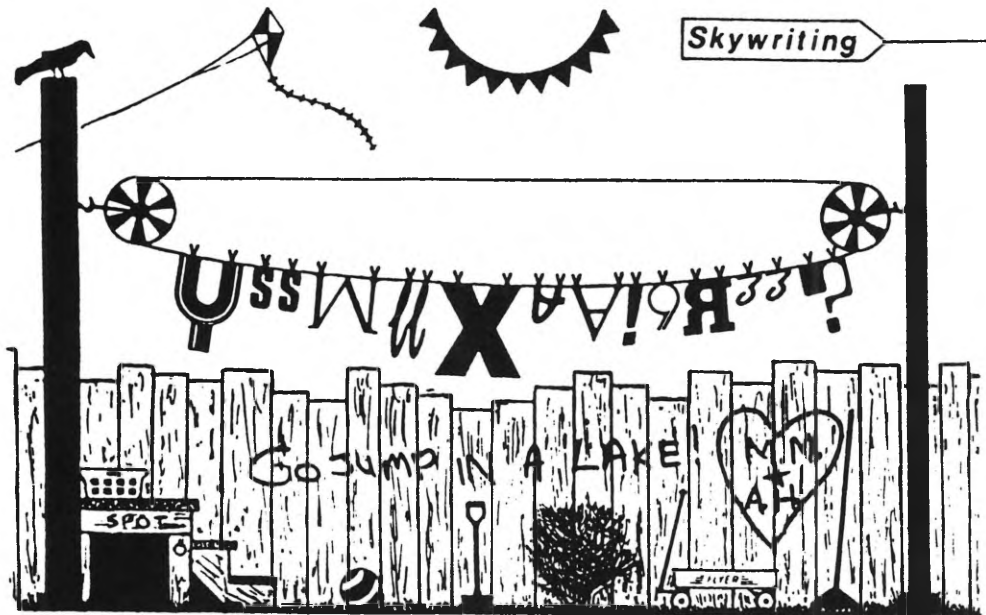

Fig. 6. Jars Balan. "Clothes Lines".

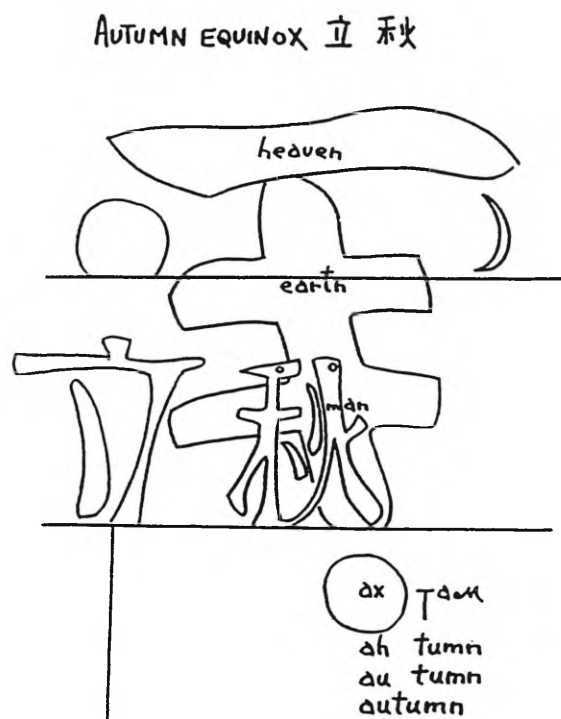

Fig. 9. Andrew Suknaski. "Autumn equinox".

with a third Chinese ideogram, representing "beginning", conveys the concept of the autumn equinox. Pictorial images of the sun and moon are then used as supportive visual symbols for the poet's complex description of the natural phenomenon which occurs on the 22nd and 23rd of September, when day and night are of equal length. Below the pictorial images are four lines. The first is "ax там", an expressive statement in Ukrainian meaning "ah, there". The second line is an English homophone of "ax там". It does not bear any meaning in English and requires further transformation, finally resulting in the English noun "autumn". Together, all of these elements produce the complex vision of the autumn equinox which interests the poet both as a natural phenomenon and an important moment in the human life cycle. The poet's use of different cultural systems suggests the possibility of multiple interpretations, each time depending on the cultural and ethnic background of the interpreter. In Western tradition, the "beginning" represented in the Chinese ideogram actually acquires an opposite meaning. When the autumnal motif is applied as a metaphor to a certain stage of human life, it is usually associated with sadness or nostalgia — autumn is the season of incipient decay and the beginning of autumn implies the relentless approach of death.

Suknaski's more conventional poems also engage in experimentation with layout. In "Hurakan" (Figure 10), the poet employs several devices for emphasis. The reader can imagine the power of the HURAKAN by use of capital letters, and by the way the lines of the poem are distributed on the page, isolating separate words. The work is identified as a "Ukrainian sound poem in spring" — the Ukrainian text in transliteration is separated from the English text by the poet's use of italics and capitals.

Recognition of visual poetry as an interesting literary genre is conditioned by various factors. The most important is the fact that visual poetry is largely based on conceptualization and is not intended for passive consumption. Visual poetry cannot just be read, it is to be reconstructed, decoded and reinvented by the reader. Most of the images are to be formed in the mind's eye rather than on the page. The reader, due to the absence of complicated text, is freed from the constraints of semantic logic and becomes an active participant. According to poet Eugen Gomringer, "words are games, games become words". There is no doubt that these games are worthy of attention. It is particularly gratifying that the works of Jars Balan, Andrew Suknaski and other visual poets of Ukrainian descent have been found accessible and entertaining by those who choose to play.

Hurakan
ukrainian sound poem in spring (for sonia soresad)

viter viie
viter viie

wind blowing
wind blowing
wind blowing
wind blowing

viter viie
viter viie

HURAKAN!

kan
kan
gone cities
kan
kan
gone the trees
kan
kan
gone

Fig. 10. Andrew Suknaski. "Hurakan".

A SPECIAL REQUEST FROM THE EDITOR TO PRESS CHAIRS OF UNWLA BRANCHES

One of the many services provided by *The Ukrainian Weekly* is that it gives Ukrainians a bulletin board of sorts, where organizations can announce and publicize upcoming events that might be of local or general interest. The items are brief, providing a concise description of the planned event, the time, the location, an abbreviated list of participants, and sometimes a purpose for the event — charitable, educational or just plain festive. Occasionally, they include a contact person and a telephone number for those who would like more information.

It is a section of *The Weekly* that I routinely scan, admittedly giving more attention to those items which deal with events close to home or those which mention names of people I know personally or subjects that are of personal interest to me. But even though I may not be inclined to hop a plane to hear a lecture in Colorado or even drive up the turnpike to that banquet to be held in northern New Jersey, I find it gratifying to learn

that the Ukrainian community is alive and well and organizing assorted functions which will draw audiences and participants and will in some way perpetuate the cultural or religious or political life of the hromada.

During the past few months, I have been noting *The Ukrainian Weekly's* "preview of events" which deal specifically with activities and events planned by various UNWLA branches. Like the others, they give purpose, time, location and a brief program outline. And more and more frequently, I wonder how the events turned out and why nobody out there seems to remember that the UNWLA has an organizational publication that would be an ideal forum for UNWLA branches to let other UNWLA branches know what they did, how they did it, why they did it and what was accomplished. Why not let us know? A couple of paragraphs and a photograph about your Branch's latest event would be most welcome.

Janice Kulyk Keefer, *The Green Library*, Toronto: Harper Collins Publishers, Lit. 1996. 272 pp. \$26.00

Next on your must-read list, and for your teen-agers also. A luxuriously written and intricately structured novel of romance, historical fiction, and erupting passions. The rich prose is lush and at times overpowering in its associations, as enveloping as the wild growth of mid-summer's flowers in the honeyed afternoons of Ukraine's summer. Your story line echoes Greek tragedies in its power and underlying simplicity. Woven throughout is a rich texture of history and historical relations among immigrants, and natives, and those who are neither. Set in Canada and in Ukraine, it is close to home for the American-Ukrainian reader. The search for roots in this work is not limited to either biology, or ethnicity, or psychology, but to an intertwining of the three. The imaginative structure — moving from time and place determined by emotion, not by chronology — pays tribute to literature. The book received the Canadian Governor-General's Literary Award and is the seventh book of Keefer. She is a two-time winner of the CBC Radio Literary Competition and of the National Magazine Award. Her shorter works appear in Canada's most prestigious publications.

Martha Bohachevsky-Chomiak

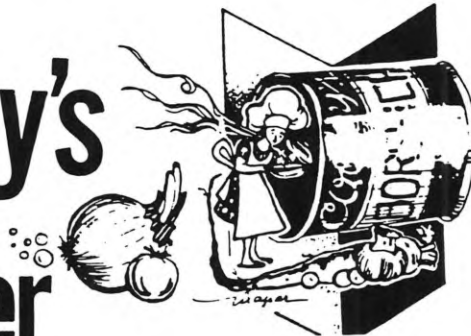
ERRATA

In the article on the VIIth Congress of World Federation of Ukrainian Women's Organizations which was published in the March 1997 issue (p. 18), the final paragraph included an incomplete list of WFUWO's president and incorrect dates for Olena Lotockyj's tenure as president. We particularly regret the omission of UNWLA Honorary President Lydia Burachynska, whose dedication to the UNWLA, WFUWO, and the Ukrainian community merited far better treatment, and we offer sincere apologies for the inadvertent errors. The list should have read as follows:

Olena Kysilewska 1948-1956
Olena Zalizniak 1956-1969
Olena Lotockyj 1969-1972
Stefania Sawchuk 1972-1977
Lydia Burachynska 1977-1982
Maria Kwitkowsky 1982-1992
Oksana B. Sokolyk 1992-present

cooky's corner

COLD SALMON MOUSSE

- 3 tablespoons lemon juice
- 2 tablespoons cold water
- 2 envelopes unflavored gelatin
- 2/3 cups boiling water
- 2 stalks of celery, each one cut into pieces
- 1 small onion, cut into 2 pieces
- 1/4 medium cucumber, peeled and cut into 4 pieces
- 1/2 carrot, cut into 2 pieces
- 2 sprigs parsley
- 1/2 cup homemade mayonnaise*
- 1 cup heavy sweet cream
- 1/4 teaspoon white pepper
- 1 teaspoon salt
- 3 sprigs fresh dill
- 1 pound fresh salmon steaks, poached, with skin and bones removed and cut into pieces (or 2 seven and three quarter ounce cans drained salmon)

Place lemon juice and cold water in food processor. Sprinkle gelatin on top and let stand for 1 minute. Add boiling water and blend for about 10 seconds. Add remaining ingredients and process until mixture is thoroughly smooth. Pour into a five-cup mold (fish shaped is always nice for fish dishes). Chill overnight or for several hours, until firm. Unmold and serve on a bed of salad greens, garnishing with lemon slices and pimentos.

*HOMEMADE MAYONNAISE

(Because homemade mayonnaise contains no preservatives it should be used within 5 days)

- 1 egg
- 1 teaspoon dry mustard
- 1 tablespoon wine vinegar
- 1/2 teaspoon salt
- 1/4 teaspoon lemon pepper
- 1 cup vegetable oil

Place all ingredients, except oil in food processor. Blend for about 10 seconds. Add oil slowly to processor in a steady stream. Mixture will begin to thicken. Process the mixture longer for thicker mayonnaise. Yields 1 cup.

For a dessert, serve a quick lemon-lime mousse.

- 1 1/2 teaspoon grated lemon zest (optional)
- 1/2 teaspoon grated lime zest (optional)
- 1/4 cup lemon juice
- 1 tablespoon lime juice
- 3 egg yolks
- 1/2 cup sugar
- 2 tablespoons cornstarch
- pinch of salt
- 2/3 cup milk
- 1 cup heavy cream

1. Put stainless steel mixing bowl in freezer to chill.
2. Prepare the zests and juice the fruits.
3. In a medium saucepan, combine the zests, citrus juices, egg yolks, sugar, cornstarch and salt. Whisk in the milk.
4. Place saucepan over medium heat and cook, stirring constantly, until the custard has thickened and comes to a boil, about 10 minutes.
5. Remove saucepan from heat and transfer custard to the chilled stainless steel bowl. Cover tightly with plastic wrap, placing it directly on the surface of the custard to prevent a skin from forming. Place in freezer to quick-cool, stirring occasionally to evenly distribute the cold (no more than 30 minutes).
6. When the custard is cooled, in another bowl whip the heavy cream until stiff peaks are formed. Fold the whipped cream into the custard. Spoon the mousse into individual dessert bowls and refrigerate until serving time.

The mousse has about 390 calories per standard serving. If you are watching your weight, offer half a standard serving, and add summer fruit wedges, slices and chunks around the mousse.

MB

НАШЕ ХАРЧУВАННЯ

У червні звичайно відбуваються градації і треба приготувати малу або більшу гостину. Подаємо приписи на лакоминки, зокрема з овочів або ягід.

МОРЕЛІ В КРЕМІ (НА 4 ОСОБИ)

- 1 фунт морель (apricot)**
- 1/3 горнятка цукру**
- 1/2 горнятка води**
- 1/2 ложечки цинамону**
- 1/4 горнятка вершків (heavy cream)**

Розрізати морелі на половинки і виняти кістки. Покласти на дно огнетривалого посуду. В мисці змішати цукор з водою і цинамоном. Налити на морелі. Пекти в печі, нагрітій до 375°, 20 хвилин, щоб морелі були досить м'які. Налити на них вершки і запекти ще 5-10 хвилин.

Пропорцію можна помножити.

ПОЛУНИЦІ З ЛІКЕРОМ (НА 8 ДОРΟΣЛИХ ОСІБ)

- 1/2 горнятка помаранчевого лікеру**
- 1/2 горнятка помаранчевого соку**
- 2 ложки коньяку (не обов'язково)**
- 1 кварта полуниць (strawberry)**
- 1 горнятко вершків (heavy cream)**
- 3 ложки цукрової мучки**

В мисочці змішати лікер, сік і коньяк. Нарізати полуниці на половинки, додати до соку і вставити до холодильника на 2 години. В другій мисці вбити вершки, додати цукор і ще вбивати, щоб були дуже тугі.

Накладати полуниці до мисочок або широких чарок і на них давати вбиті вершки.

КОМПОТ З ЯГІД (НА 10 ОСІБ)

- 1 1/2 кварта полуниць (strawberry)**
- 1/2 горнятка цукру**
- 1 горнятко малин**
- 1 горнятко чорниць (Blueberry)**
- 3 горнятка ванільового морозива зм'якшеного**
- 2 ложки помаранчевої шкурки**

У великій мисці посипати полуниці цукром і легко потрясти. Накрити і вставити до холодильника на 2 години. Час від часу потрясти. В меншій мисці змішати морозиво з помаранчевою шкуркою. Перед поданням накладати на переміну до великого скляного посуду всі ягоди і покрити морозивом, що залишиться — подати окремо.

ПУДИНГ З РИЖУ І ПОЛУНИЦЬ (НА 6—8 ОСІБ)

- 2 горнятка молока**
- 1/2 горнятка рижу (незвареного)**
- 1/4 горнятка рому**
- 2 горнятка полуниць, нарізаних**
- 1 коверта желатини без смаку**
- 1/4 горнятка води**
- 3 жовтки**
- 1/3 горнятка цукру**
- 1/2 ложечки ванільового екстракту**
- 1 горнятко вершків (heavy cream)**
- 2 горнятка полуниць (половинок)**

Закип'ятити 1 1/3 горнятка молока. Влити до верхньої частини подвійного посуду, додати риж і варити над кип'ячою водою, щоб риж був м'який. Це може тривати навіть 1 годину, залежно від якості рижу. Час від часу мішати риж. Якщо не є зовсім м'який, додати решту молока, змішати і ще варити хвилину.

Нарізані полуниці полити ромом і вистудити.

Розпустити желатину у воді. Вбити жовтки з цукром до густоти. Додати желатину і мішати, щоб зовсім розпустилася. Влити желатину до рижу і добре вимішати. Додати ванілію, вистудити, щоб трохи згусло. Додати полуниці і вбити вершки. Добре вистудити.

Подавати в широких чарках на "щербет" і прибирати половинками полуниць.

ЯБЛУКА ПІД ПІНОЮ (НА 6 ОСІБ)

- 4-5 твердих яблук (найкраще "Рома")**
- 1 ложечка оцту**
- 1 1/2 горнятка цукру**
- 1 горнятко кип'ячої води**
- 1 ложка помаранчевої шкурки**
- 2 ложки помаранчевого соку**
- 3 білки**
- 1/2 ложечки мигдалевого екстракту**

Обрати, нарізати в чвертки яблука. Виняти зернятка. Чвертки уважно поділити на третини або половинки. Всього повинно бути 1 кварта. Вкласти до миски з водою, до якої додати оцет, щоб яблука не чорніли. До глибокої пательні (сковороди) влити 1 горнятко кип'ячої води і додати 1 горнятко цукру. Варити, щоб цукор розпустився. Додати помаранчеву шкурку і сік і варити 5 хвилин довше. Виймати яблука з води, скільки зміститься в пательні поодинокими частинками, варити до м'якості, уважно виймати діркованою ложкою і накладати в одну сторону на 10-інчовому круглomu посуді на "пай". Коли всі яблука виложені, полити сиропом, накрити тоненьким пластиковим папером і вкласти до холодильника.

Другого дня виняти яблука з холодильника і залишити, щоб були кімнатної температури. Підлити сиропом, вживаючи маленьку ложечку. Вбити білки, додаючи залишене 1/2 горнятка цукру, на тугу піну. Додати мигдалевий екстракт. Накласти піну на яблука, залишаючи довкруги частинку вільну і вкласти до печі, нагрітої до 300° і пекти 25 хвилин. Трохи вистудити і вкласти до холодильника, щоб було дуже холодне.

ОКРУГА НОВА АНГЛІЯ

ХРОНІКА ЗА 1996 РІК

Відділ	Місцевість	Голова
66-ий	Нью-Гейвен, Конн.	Ірена Гладка
73-ий	Бріджпорт, Конн.	Тамара Пеленська
93-ий	Гартфорд, Конн.	Ярослава Кукіль
106-ий	Гартфорд, Конн.	Любомира Кінах
108-ий	Нью-Гейвен, Конн.	Христина Мельник Христина Шелдон

Округа об'єднує 5 відділів із 123-ма членками. Округну Управу очолює Люба Кінах. З огляду на Конвенцію СУА округного з'їзду не було, а останній відбувся 26-го лютого 1995 р. У минулому році Округна Управа відбула 4 засідання. З нагоди загальних зборів, голова відвідала 93-ий Відділ та була присутньою на загальних зборах 106-го Відділу, бо очолює його. Голова репрезентувала Округну Управу на святкуванні 40-ліття 66-го Відділу в Нью-Гейвені. З важніших подій Округи було відзначення Дня Союзняки, яке відбулося 23 червня у Ветерсфілді. День Союзняки був дуже успішний та з цікавою програмою і чудовою соняшною погодою. З доходу Дня вислано 500 дол. на Український Музей з нагоди його 20-ліття. В. Чудовська подала допис про День Союзняки до "Нашого Життя". Округа споріднена з містом Ніжином Чернігівської області та посилає його мешканцям матеріальну допомогу. Округа бере активну участь у громадській праці.

ПРАЦЯ ПО ВІДДІЛАХ

66-ИЙ ВІДДІЛ налічує 25 членок. Минулого року до нього вступила одна членка. Відбуто 2 засідань Управи і 7 ширших сходин. Пересічна присутність на сходах — 15-16 членок. Під час сходин Орися Марків прочитала поезію Івана Франка "Пам'ятаю як сьогодні", а Лідія Фіцалович провела кілька цікавих гутірок. У січні Відділ влаштував Просфору для громадянства, прихід з якої призначено на виховання священиків. Голова Відділу та дві членки брали участь у XXIV Конвенції СУА у Філядельфії. У неділю, 29 вересня, відбувся полуденок з нагоди 40-ліття Відділу. Прибули гості з Головної Управи, Музею та Округи. Присутніх на полуденку було понад 100 осіб. Спільно з 108-им Відділом влаштували успішну "Маланку". Відділ є членом Українського Музею. Досі переслано до Музею 12,000 дол. Відділ спонсорує студента з України в Римі. Дві членки є спонсорами питомців у Римі. Як кожного року, влаштували великодній і різдвяний базари. Вислано 4 пачки до Бразилії та 3 до сиротинця у Львові і пожертували 100 дол. на висилку книжок на Україну. Відділ вив'язався з усіх зобов'язань до Централі та має 100% передплату "Нашого Життя".

73-ИЙ ВІДДІЛ має 18 членок. У минулому році він не був дуже активним, однак вив'язався зі своїх зобов'язань супроти Централі і Округи. Зробили один раз продаж вареників і один раз — голубців і печива. Брали участь у засіданнях Округної Управи і в Дні Союзняки у Ветерсфілді. Вислали побажання 66-му Відділові з нагоди їхнього ювілею. Відбули 3 сходин. Вислали побажання до Конвенційної книги.

93-ИЙ ВІДДІЛ нараховує 35 членок. Відбуто одні сходини Управи і 9 ширших сходин. Голова входить до Округної Управи. У жовтні урочисто відсвяткували своє 30-ліття. Відділ підтримує всі фонди Централі та вислав 800 дол. на добродійні цілі. Відділ і три членки є спонсорами стипендіатів у Бразилії і Румунії. До стипендійної референтки Централі вислано 900 дол. Відділ отримав три Конвенційні книжки для спонсорів Відділу. Заходом культосвітньої референтки опрацьовано доповіді про Аллу Горську (І. Клим) і Лесю Українку (К. Гадзевич). У червні брали участь в Округному Дні Союзняки. Культосвітня референтка Катруся Гадзевич опрацьовала гумореску. Для придбання фондів влаштували різдвяний базар та продаж великоднього печива. У Відділі дуже успішно працюють суспільні референтки. Вислано 6 пачок на Україну: 4 до Ніжина та 2 до дитячої санаторії "Джерело" Львівської області. Відділ має 100% передплату "Нашого Життя".

106-ИЙ ВІДДІЛ налічує 28 членок. Відбув 3 засідання Управи і 6 ширших сходин. Загальні збори відбулися 17 березня. Голова Відділу є рівночасно головою Округної Управи, до якої входять також три членки Відділу. У січні Меланія Кузьма дала доповідь про Аллу Горську. У березні Відділ мав продаж печива під час великоднього базару. У травні святочними сходами відзначено 125-ту річницю з дня народження Лесі Українки. Чудову доповідь про поетесу приготувала Люба Карпенко. У червні Люба Кінах розповіла про XXIV Конвенцію СУА, в якій брали участь також дві членки Відділу — Людмила Хмелівська і Тереня Глух. Відділ брав активну участь в Округному Дні Союзняки у Ветерсфілді, а діти членок — Наталія і Лариса Бабії, Христина Оприско і Мотря Рудько — відтанцювали декілька народних танків. Відважний виступ наших наймолодших Арети і Маркіяна Бойків зачарував присутніх. Вони відспівали пісеньку, а Маркіянчик, якому немає ще й трьох років, віддеклямував віршик. Стефа Пришляк відчитала власну гумореску про працю членок Округи, а також провадила програмою Дня. У листопаді влаштували традиційні "Вишивані вечорниці" при звуках оркестри "Фата Морґана". Для придбання фондів, у грудні провели різдвяний базар. Вислано 12 посилок до міста Ніжина Чернігівської області. Утримує стипендіята в Бразилії. Відділ вив'язався з усіх

зобов'язань до Централі та має 100% передплату "Нашого Життя".

108-ИЙ ВІДДІЛ має 18 членок, Відбув 4 сходи Управи і 9 ширших сходин. На загальних зборах було вибрано дві голови — Христину Мельник і Христину Шелдон, які провадили Відділом. У січні спільно з 66-им Відділом влаштували Маланку. Брали участь в Окружному Дні Союзянки. Христина Шелдон

зробила приємну несподіванку, відігравши декілька пісень на бандурі. У вересні брали участь у відсвяткуванні 40-ліття 66-го Відділу. Для громадянства влаштували виставку ікон Галини Титли, яка прочитала також доповідь. Відділ влаштував обід з нагоди Дня Подяки (24 листопада) в церковній залі. Мав продаж печива. Відділ провадить світличку. Має 100% передплату "Нашого Життя".

Валентина Чудовська.

ДОПИСИ ОКРУГ І ВІДДІЛІВ

З'їзд ДІТРОЙТСЬКОЇ ОКРУЖНОЇ УПРАВИ СУА

Наш річний окружний з'їзд відбувся 1 лютого ц. р. в домівці Округу у Воррені. Реєстрацією учасниць займався 26-ий Відділ, а гостив обідом 23-ій — два наші найстарші Відділи, 65 і 64 роки. Голова Округу Квітка Іваницька відкрила з'їзд, привітавши присутніх. Після спільної молитви і відспівання гімну СУА почалися ділові наради. Цим разом на нашому з'їзді не було нікого від Головної Управи, лише голова Централі Анна Кравчук прислала листа, в якому привітала всіх членок з'їзду, побажала успіхів у нарадах і просила звернути увагу на членство в нашій Окрузі від найстарших до найновіших, а особливо на тих, що прибули недавно з інших країн, у тому числі з України. Голова підкреслила важливість приєднання молодих жінок до СУА, бо від членства залежить дальший розвиток нашої організації.

Голова 26-го Відділу Віра Гнатюк ствердила, що із 12-ти відділів 11 прислали своїх делегаток, тим самим з'їзд є правосильним. Крім делегаток були також присутні членки окремих відділів без права голосу. До Президії вибрано: Марту Квітковську — головою, а Стефу Оглаб'як — секретаркою. Голова відчитала порядок нарад, який прийнято без змін.

Як і в минулому році, замість відчитування цілого протоколу з попереднього з'їзду, окрема комісія у складі Віри Гнатюк і Дарії Конюх перевірили протокол і ствердили, що протокол був дуже точно і солідно опрацьований, і комісія внесла пропозицію прийняти його без змін, що з'їзд одногосно схвалив.

Далі були звіти членок Управи — референток і Екзекутиви. Всі звіти показали, що в нашій Окрузі проходить дуже широка і багатогранна праця всіх членок СУА для добра тутешньої громади і в переважачій мірі для України. Голова Контрольної комісії Вася Гординська внесла пропозицію уділити абсолютній уступаючій Управі, що з'їзд прийняв оплес-

ками.

Подану Номінаційною комісією листу кандидаток до нової Управи Округу прийнято без ускладнень, себто ніхто із запропонованих кандидаток не відмовлявся і ніхто з делегаток не протестував. Уже кілька років завелось в нашій Окрузі пропагувати клич: "Дорогу молодим!". І в цьогорічній листі кандидаток зміни йшли в напрямі "омолодження". До Екзекутиви нової Управи ввійшли: Квітка Іваницька — голова, Марта Йованович — перша заступниця голови, Оля Лісківська-Морген — друга заступниця голови, Марта Квітковська — третя заступниця голови, Ольга Ласка — протоколярна секретарка, Марія Лісовська — кореспонденційна секретарка, Марта Шехович — скарбничка, Любомира Чапельська — фінансова секретарка.

Референтки: Марія Зарицька — організаційна, Христина Гнатюк — культурно-освітня, Анна Мацілінська, Мирослава Цап і Оріся Гусак — суспільної опіки, Ксеня Антипів — пресова (україномовна), Марія Константин — пресова (англомовна), Ірина Прийма — зв'язків, Оксана Гудз і Марта Квітковська — виховні, Марія Гординська — стипендійна, Христина Козак і Олена Панчак — мистецькі, Валентина Патерин — імпрезова, Ірина Тарнавська — господарська, Ліда Колодчин — домівки, Дарія Конюх — архівар.

Контрольна комісія: Наталія Гевко, Вася Гординська, Марсі Хом'як.

Після затвердження вибору Управи перевибрана голова Квітка Іваницька представила з'їздові нову Управу, викликаючи кожную поіменно. Дуже приємно було почути від організаційної референтки Марусі Зарицької, яка у співпраці з Анею Мацілінською вже накреслили конкретні пляни, які мають на меті приєднання нових членок. Попередня голова нашої Округу Ліда Колодчин ствердила, що наш сміливий плян передавати молодшій генерації якнайбільше постів в

Управі нашої Округи, включно з головством, увінчався успіхом.

Спільною молитвою закінчено наш цьогорічний з'їзд. 23-ій Відділ на чолі з головою Уляною Мерек

погостив усіх присутніх дуже смачним обідом, за що відспівано їм грімке "Многая літа".

Ксеня Антипів,
пресова референтка
Дітройтської Округної Управи СУА.

НОВІ ДОСЯГНЕННЯ В ЛІКУВАННІ ОЧЕЙ

29 березня ц. р. в домівці "Самопоміч" громадськість Нью-Йорку мала нагоду послухати дуже цікаву і повчальну доповідь д-р Марти Лопатинської "Нові досягнення в лікуванні очей".

Доповідь зорганізувала референтка Суспільної Опіки СУА Округи Нью-Йорк Лідія Андрусишин, за що ми вдячні їй — доповідь дуже цікава і викликала велике заінтересування публіки, яка чисельно прибула.

Д-р М. Лопатинська ілюструвала свою доповідь прозрінками. Вона пояснила будову ока і його дію, а доповідь сконцентрувала на операції катаракти, хоч опісля згадала коротко і про інші захворювання очей. Зазначила, що першою передумовою лікування очей є вчасна перевірка в очного лікаря, тому що при деяких захворюваннях запізнена перевірка є причиною, що зору взагалі не можна врятувати.

Сьогодні операція катаракти, причину виникнення якої ще досі не досліджено, завдяки впровадженню від 1987 р. д-ром Чарлсом Келманом нових методів, відбувається успішніше. Другою причиною успіху цієї операції є вживання мікроскопу. Колись користувалися окулярами, які вживають ювеліри. Тепер усе відбувається швидше, докладніше, процес видужання проходить скоріше і пацієнт може йти додому ще того самого дня. Раз зоперована катаракта не відновлюється. Крім цих досягнень в операції

катаракти, далі тривають досліди, щоб ще більше удосконалити її.

Хворим на цукрицю (діабет) необхідно відвідувати лікаря бодай раз у рік, тому що в очах при цій хворобі відбуваються зміни, а тепер лікування лазером може не допустити до втрати зору.

Другою дуже серйозною проблемою, яку також тільки через медичну перевірку очей можна вчасно виявити, є главкома. Тепер є відповідні краплі, які можуть сповільнити розвиток хвороби, а коли запізно, то зір врятувати неможливо. Главкому не вдається вилікувати.

Після доповіді було багато запитань, на які д-р Марта Лопатинська радо відповідала. Пояснила, що ще досі не проводиться трансплантація цілого ока, тільки його середньої частини.

Голова Округи СУА Нью-Йорк Леся Кіршак, дякуючи М. Лопатинській за цінну доповідь, підкреслила вартість таких доповідей, бо зацікавлення присутніх було велике. Марта Лопатинська залишила інформаційний матеріал, про який говорила у своїй доповіді, і обіцяла служити порадою в разі потреби.

На закінчення референтка Округи вгощала всіх смачною перекускою.

Іванна Мачай,
пресова референтка
Округи Нью-Йорк.

НЕЗЛИМ ТИХИМ СЛОВОМ

Наш 65-ий Відділ СУА в Нью-Брансвіку, Н.-Дж., щороку відзначає у своїй громаді Шевченкові роковини. В цьому році на свято ми запросили союзників сусіднього Відділу СУА з Менвіллу.

Парох о. П. Лабінський відправив Панахиду за спокій душі бл. п. Тараса Шевченка, а пізніше всі зібралися у церковній залі. Свято відкрила голова Відділу Н. Головінська і передала провід імпрезовій референтці О. Городецькій.

Реферат про життя і творчість Великого Кобзаря прочитав Роман Головінський. Вірші поета декламували Оксана Гуцул ("Лічу в неволі"), Олександр Шандор ("Мені однаково") та Марта Королишин ("Вітер з гаєм розмовляє"). Пісню "Садок вишневий

коло хати" виконали Дарія Оріховська і гості з України Валентина та Марія Прядки. Союзнянки разом з присутніми під проводом Д. Оріховської відспівали три пісні на слова Т. Шевченка: "Заповіт", "Думи мої" і "Ребе та стогне Дніпр широкий".

Оля Городецька подякувала Р. Головінському за цікавий реферат, виконавцям за гарний концерт, а всім присутнім за численну участь.

Приємно, що в цьогорічному Шевченківському святі взяло участь багато молоді і гостей з України.

Свято закінчено національним гимном.

Тамара Панкевич,
пресова референтка.

У НАШОМУ ВІДДІЛІ ПРАЦЮЮТЬ УСІ

Управа 47-го Відділу СУА в Рочестері. Перший ряд (зліва): І. Шмігель, І. Михайлюк, Т. Шутер, М. Лилак, І. Руснак, М. Костів, М. Крамарчук. Другий ряд: Т. Лещишин, К. Щур, Л. Хома, Ф. Надяк, І. Семанюк, М. Джус, І. Гафткович, Н. Гуран, Т. Гривнак, А. Бах, О. Червінська, К. Лялюк, А. Чорнобиль, К. Лялька, І. Мартинець.
Executive board of UNWLA Branch 47 in Rochester.

Лідія Михайлюк-Суґа.
Lidia Mychailiuk-Sykha.

12 січня 1997 р. наш Відділ відбув загальні збори. Надворі була справжня рочестерська зима з 16 ступеннями Фаренгейта. Однак на збори прийшли всі, які ще їздять автoм і не бояться зими. Було 40 членок. До Президії вибрано головою Іванну Мартинець, секретаркою — Христину Ковч. Окружну Управу репрезентувала Тетяна Шутер.

З дуже докладних звітів голови, фінансової секретарки та всіх референток ми довідалися про працю Відділу у 1996 році.

Нашому Відділові не судилося мати Конвенцію СУА в Рочестері. Тому ми вирішили за час нашого існування вислати приписану кількість делегаток на всі Конвенції і вибирати, по можності, щораз інших членок. Це допомогло нашим членкам ознайомитися з працею і належно оцінити свою організацію. В 1996 році взяли участь у XXIV Конвенції голова Марія Лилак і три делегатки (Відділ має 73 членки).

Маємо у Відділі членок-прихильниць СФУЖО і дві наші членки брали участь у конгресах та річних засіданнях СФУЖО.

Розуміючи значення Українського Музею в Нью-Йорку, 39 наших членок є членами УМ, які склали великі датки на його розбудову. В жовтні урочисто відзначено, разом з іншими відділами СУА в Рочестері та Комітетом розбудови УМ, 20-ліття Музею. Голова Управи Музею проф. Іван Лучечко, член Управи Оля Левицька та архітект інж. Юрій Савицький представили нам працю і нові плани розбудови Українського Музею в Нью-Йорку. На розбудову УМ у звітному часі зібрано у Відділі з радісних нагод і "замість квітів" 7,360 дол.

Через Відділ спонсори вплатили на Стипендійну Акцію СУА 1,480 дол. На Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" вислано 670 дол., на Фонд Чорнобиля

СУА — 2,132 дол. Членки зложили 224,87 дол. на дві пакки зі солодощами, які ми вислали в Україну на св. Миколая.

Наближається 100-ліття першого поселення українців у Рочестері, і в зв'язку з цим мисткиня фотоґрафії Ліда Михайлюк-Суґа звернулася до нашого Відділу з проханням допомогти їй в її проєкті відтворити історію українсько-американської громади Рочестеру п. н. "Історія у фотоґрафіях" та спонсорувати в одержанні ґренту від "Arts & Cultural Council for Greater Rochester". Ліда також загостила до нас на загальні збори, щоб розповісти докладніше про свій проєкт. Ми раді, що могли допомогти у здійсненні дуже цікавого і корисного для нашої програми проєкту.

Загальні збори перевибрали Управу (23 особи) з малими змінами: головою на 1997 р. є Ірина Руснак, кореспонденційною секретаркою — Дора Сторожинська, організаційною референткою — Марія Крамарчук, а до господарської референтури увійшла Катерина Панич. У Контрольній комісії головою є Марія Лилак і чотири членки.

Вирішено пожертвувати на розбудову Українського Музею 1,000 дол. зі зазначенням, що це на кімнату бібліотеки від СУА. Господарська референтура дала 200 дол. через Суспільну Опіку СУА для бідних дітей в Україні.

У плані є відбути триденну автобусову прогульку, щоб оглянути виставку "Слава Візантії" в Метрополітальному Музеї Нью-Йорку, з нічлігами на Союзівці.

17-ий Відділ є однією з найактивніших організацій у громаді. Наші членки підтримують не тільки свій Відділ, але й займають пости в інших організаціях та співпрацюють у всіх починах громади.

Ірина Руснак.

ЦІКАВИХ ІМПРЕЗ БУДЕ БАГАТО

*Учасники показу моди 86-го Відділу. П'ята справа проєктант моделей Тамара М. Гурін.
Participants of UNWLA Branch 86 fashion show. Fifth from right, modeling coordinator Tamara M. Huryn.*

2 лютого 86-ий Відділ США ім. Олени Теліги в Ньюарку, Нью-Джерзі, провів загальні річні збори. Голова Відділу Катруся Воловодюк розпочала збори молитвою. Збори пройшли дуже успішно — одногосно вибрано нову Управу на 1997 рік у такому складі: Уляна Тимкевич — голова, Катруся Воловодюк — заступниця голови, Наталка Змий — протоколярна секретарка, Марія Українська — кореспондентська секретарка, Надія Канюка — скарбничка. Референтки: Оксана Стеранка — організаційна, Ліда Гайдучок — культурно-освітня, Ольга Гнатейко — музейно-мистецька, Ярослава Балабан — суспільної опіки, Дарія Полянська-Стокерт — стипендійна, Людмила Бойко — пресова, Мирося Граб — імпровізація, Наталка Сигіда і Лідія Величовська — господарські. Контрольна комісія: Лариса Пенцак — голова, Володимира Васічко, Люба Лапичак-Лесько — членки.

Торік, завдяки дбайливому головству Катрусі Воловодюк і допомозі працюючої Управи та членок, наш Відділ дуже гарно вив'язався із запланованими завданнями. У березні, наприклад, відбулася цікава мистецька виставка картин маєстра Л. Гуцалюка та продаж домашнього печива. У вересні при вщерть заповненій залі та смачному полуденку у приміщенні Рамада Ін, Іст Гановер, ми провели показ моди із застосуванням української вишивки. Це була дуже вдала імпреза, де можна було оглянути чудові експонати вишивок та крою. Речі виконала дуже професійно та на високому мистецькому рівні Тамара Гурін, а участь у показі взяли гарні місцеві модельки. Дохід у сумі 1,200 дол. ми передали на Будівельний фонд Українського Музею у Нью-Йорку.

У грудні, як і щороку, відбувся різдвяний базар та продаж свяченого.

Наша Суспільна опіка працює взірчево — допомагає потребуючим тут, в Америці, за кордоном та в Україні.

Протягом року на ширших сходах відбуваються цікаві реферати запрошених гостей та наших членок. Відділ завжди бере активну участь у Конвенціях США.

На сходах 20 лютого ц. р. нововибрана голова Уляна Тимкевич та Управа запланували на поточний рік багато цікавих заходів. Ось лише деякі з них. 20 квітня в Українському Народному Домі в Ірвінгтоні, Нью-Джерзі, показ стилевих українських вишивок різного застосування, виконані Мирославою Стахів, та виставка фотографій Дениса Стахіва. Концерт артистів з Києва і Львова — Олександри Грабової та Романа Цимбали.

1 червня у приміщенні залі церкви св. Івана Хрестителя в Ньюарку плянуємо відкрити мистецьку виставку праць відомого мистця Богдана Божемського. Після виставки кава і продаж печива.

Як і кожного року, 7 грудня відбудеться наш традиційний різдвяний базар різноманітностей, на якому також можна буде купити смачне домашнє печиво.

Ми і далі підтримуватимемо зв'язок зі союзницями України, нав'язаний кілька років тому тодішньою головою Відділу К. Воловодюк. Всі ми віримо, що 1997 рік також буде для нас успішним і ми виконаємо наші задуми.

На закінчення звертаємось до новоприбулих жінок та запрошуємо їх стати нашими членками. Праці є досить і ми потребуємо вашої допомоги!

Любомира Бойко,
пресова референтка.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ

34-ИЙ ВІДДІЛ СУА В КОГОВЗІ

Загальні збори 34-го Відділу СУА в Коговзі, Нью-Йорк, відбулися 23 лютого 1997 року в присутності голови Округи Південного Нью-Йорку Дозі Кушнір. Головою зборів була Христя Кифор, секретаркою — Уляна Омецінська.

Управу на 1997 рік вибрано в такому самому складі, як попереднього року, а саме: голова — Марія Мацюк, заступниці голови — Уляна Омецінська, секретарка — Зеновія Білас, скарбничка — Катруся Барсиджин.

Референтки: культурно-освітня — Дарія Оніл, суспільної опіки — Христя Кифор і Ольга Ракоча, господарські — Кароліна Бездух, Софія Поповська і Варвара Ковальчук.

Контрольна комісія: Стефанія Бачинська, Віра Гарбач і Наталія Стемська.

Членка управи: Анна Гогоша.

Уляна Омецінська,
секретарка зборів.

70-ИЙ ВІДДІЛ СУА ІМ. ВІРИ БАБЕНКО В ПАССЕЙКУ

Загальні збори 70-го Відділу СУА ім. Віри Бабенко в Пассейку, Н.-Дж., відбулися 22 лютого 1997 р. У зборах взяла участь голова Округної Управи Нью-Джерзі Ярослава Мулик.

Нову управу на 1997 р. вибрано в такому складі: голова — Олена Бобиляк, секретарка — Ольга Мочула, скарбничка — Ірена Чайківська.

Референтки: суспільної опіки і стипендій — Марія Бакалець, культосвітня й імпрезова — Леся Мочула, музейна і зв'язків — Ірена Цапар, господарська — Ядвига Дяченко, пресова — Ольга Буртик.

Контрольна комісія: Стефанія Квасовська — голова, Лідія Ігнат, Світлана Марченко — членки.

Ольга Буртик,
пресова.

67-ИЙ ВІДДІЛ СУА У ФІЛЯДЕЛЬФІІ

Загальні збори 67-го Відділу СУА у Філядельфії відбулися 1 березня ц. р. Головою зборів вибрано Дзвінку Захарчук, секретаркою — Марію Захаріясевиц. Округну Управу репрезентувала Тамара Рац.

Управу на 1997 рік вибрано в такому складі: голова — Лідія Бук, заступниці голови — Оксана Комановська, секретарка — Вікторія Вакуловська, скарбничка — Дарія Федак.

Референтки: імпрезова — Іванна Луцишин, пресова — Дзвінка Захарчук, суспільної опіки — Марія Захаріясевиц, культурно-освітня і музейна — Софія Геврик, організаційна — Ксеня Захарчук, хронікар — Роксоляна Гарасимович, крамнички — Оксана Мандибур.

Контрольна комісія: Софія Геврик, Теофілія Артимшин.
Номінаційна комісія: Оксана Мандибур, Іванна Луцишин.

Вікторія Вакуловська,
секретарка.

1-ИЙ ВІДДІЛ СУА В НЬЮ-ЙОРКУ

Загальні збори 1-го Відділу СУА в Нью-Йорку відбулися 7 грудня 1996 року. Зборами проводила президія у складі: Леся Гой — голова, Іванна Мачай — секретарка. Від Округної Управи була присутня голова Округи Олександра Кіршак.

До управи Відділу на 1997 рік увійшли: Лідія Магун — голова, Стефанія Гуменюк — заступниці голови, Стефанія Семущак — протоколярна секретарка, Анна Серант — кореспонденційна секретарка, Стефанія Гуменюк — скарбничка.

Референтки: Дарія Чижик і Романна Раковська — організаційні, Іванна Мачай і Наталія Мітрінга — культурно-освітні, Мар'яна Задоянна — пресова, Дарія Мудра й Ірина Старосольська — імпрезові, Анна Натина і Віра Шуль — музейно-мистецькі, Софія Вацик і Єва Гарайда — суспільної опіки, Дуня Кріль, Ольга Кузьмин, Марія Касіян, Анна Куснірчук — господарські, Катруся Папуга, Параскева Сусь — фестивалю, Марія Фідірко — виховна, Мира Мандзюк — зв'язків, Марія Савицька — стипендій.

Контрольна комісія: Леся Гой — голова, Марія Мотиль, Євгенія Вацик, Мирося Федюк, Люба Ярема — членки.

71-ИЙ ВІДДІЛ СУА В ДЖЕРЗІ СІТІ

Річні загальні збори 71-го Відділу в Джерзі Сіті, Нью-Джерзі, відбулися 18 лютого ц. р. Зборами проводила голова Анастазія Сиби, секретарювала Стефанія Цьолко.

Управа на 1997 рік: Анастазія Сиби — голова, Галина Білик — заступниці голови, Іванна Пилипчак — секретарка, Стефанія Мацях — скарбничка.

Референтки: Христина Кахнич — організаційна, Галина Гаврилюк — культосвітня й імпрезова, Анна Вішка і Стефанія Білоус — суспільної опіки, Анна Струк — господарська.

Контрольна комісія: Стефанія Цьолко — голова, Марія Куца і Ніна Ковбаснюк — членки.

Галина Білик,
заступниці голови.

64-ИЙ ВІДДІЛ СУА В НЬЮ-ЙОРКУ

15 лютого відбулися загальні збори Відділу, якими проводила президія у складі: голова — Дарія Костів, секретарка — Оксана Кузишин.

Вибрано Управу в такому складі: голова — Христя Навроцька, заступниці голови — Дарія Костів, секретарка — Любов Прокоп, фінансова секретарка — Софія Салдан, скарбничка — Ірина Комар.

Референтки: культурно-освітня — Уляна Старосольська, музейна — Оксана Кузишин, мистецька — Любомира Артимшин, суспільної опіки — Слава Рубель, стипендій — Галина Цігаш, пресова — Христя Навроцька, господарська — Василина Дмитрик, імпрезова — Любов Прокоп.

Контрольна комісія: голова — Ніна Самокіш, заступниці голови — Наталія Білоус, членка — Володимира Івануса.

Христя Навроцька.

НАМ ПИШУТЬ

СОЮЗ УКРАЇНОК

Шановні, дорогі посестри! Доброго всім здоров'я!

*На Запоріжжі знову колядують,
як це робили з давніх пір.
Ідуть з вертепом і зіздою
в селі і місті, з двору в двір.*

Минули Різдвяні Свята, які Україна святкує від-давна: готує і оселі і душі. На жаль, у Запоріжжі треба не просто відроджувати, а народжувати, творити народні звичаї, свята. Ходять на Різдво по багатопверхових будинках діти — по двоє, по троє та й "колядують", знаючи одну колядку типу "Дайте, тітко, п'ятака"... Неначе маленькі рекетири. Їм невідомо, чому існував здавна звичай ходити колядувати на Різдво. І не намагалися дізнатися. Щось дають за ту коляду — і добре.

Тому Союз Українок Запоріжжя ще три роки тому повністю присвятив одну із чисел своєї газети "Роксоляна" Різдвяним Святам, зробили телевізійну передачу. А в концертній залі міста з ініціативи попередньої голови Галини Павлів і з участю філярмонії на сцені, при повній залі, відбулося різдвяне дійство. Навіть була можливість покуштувати дванадцять страв Свят-Вечора.

Потім почали ходити з вертепами. В цьому році союзянка Оксана Яценко підготувала кілька вертепів у школі, де вчителює, та в гімназії при педагогічному інституті ч. 1, де вчать її дві доньки. Оксана Яценко вже 5 років навчає народознавство у Запоріжжі. Цей предмет з різних причин вивчається ще не всюди в Україні. Але він дуже потрібний і дає такі знання і духовні сили, яких боялися можновладці імперії, що поневолювали Україну. З величезним захопленням діти вивчають той затоптаний цвіт — обрядові звичаї, народну мудрість. Цього повинні були навчати матері та бабусі, але часи були не ті. Поза шкільними заняттями О. Яценко керує шкільним клубом "Берегиня", який має декілька гуртків.

У цьому році союзянка Оксана Яценко підготувала кілька вертепів. Діти віншували щастя, здоров'я, усіх гараздів пенсіонерам, своїм вчителям, батькам. Юні артисти емоційно, виразно промовляли слова своїх ролей вертепу! Голосочки дзвеніли, очі сяяли! А на запитання "Чи підете наступного року колядувати?" — усі разом дзвінко закричали "Та-а-ак!"

За велику працю і старанність, за поширення українських звичаїв коляднички отримали коляду і від Союзу Українок. Там були і письмові приладдя від членок СУА.

Напередодні Водохреща я дістала для себе, а значить для нашої справи, дуже багато журналів

*Колядники. Другий ряд зліва: Зінаїда Дехтярєва, Оксана Яценко.
Carollers. Second row, from left: Zinaida Dechtiarov, Oksana Yatsenko.*

"Наше Життя". Брала з них матеріал про перші роки незалежності — історію створення Союзу Українок, бо майже нігде ще не було інформації. Розповідала на лекціях, конференціях. Знадобився матеріал і про жінок патріоток, про українські звичаї та традиції. І тепер я більше знаю, як працюють відділи, чим займаються жінки українки в діаспорі. Зробила коляж з фотографіями з журналів про те, що Ви, завдяки жертвенній праці, зуміли заявити про себе в іншій державі так, що Вас сприймають на високому рівні.

Дуже добре, що прислали книжки Конвенції СУА. Я їх почала вивчати. Одне із перших вражень — тішить те, що на фотографіях нових відділів бачу обличчя молодих пань. А книжечки Арети Тритяк "Мої малюнки" ми даруємо дітям під час ігор, свят, вікторин, які проводять союзянки. Дякуємо!

Журнали ми запакуємо в набори, додамо брошури з історії СУА, союзянки рознесуть по своїх школах, передамо в райони області через Рух. Зараз дуже мало передплачують, так що, гадаю, будуть читати подаровані Вами журнали. На щастя, ми не заплатили кров'ю за незалежність 5 років тому, але ще довго платитимемо злиднями, здоров'ям, недоїданням.

Успіхів Вам в подальшій праці!

Зінаїда Дехтярєва,
голова Союзу Українок у Запоріжжі.

ФОНД ЧОРНОБИЛЯ СУА

ПОЖЕРТВИ ДО 30 КВІТНЯ 1997 Р.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У пам'ять моєї дорогої кузинки **бл. п. Ізи Боярської** складаю через 24-ий Відділ СУА **20.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА.
Меланія Кривокульська.

У пам'ять **бл. п. Тані Долішної** складаю **5.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА.
П. Василина.

У пам'ять моїх родичів **бл. п. Григорія й Анни Войтечків** та братів **бл. п. Ярослава і бл. п. Константина** складаю **44.06 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА.
Ірена Гечко з родиною.

У пам'ять **бл. п. Ірини Романів** пересилаю **40.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА.

Євгенія Фандерис, членка 33-го Відділу СУА.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Галини Митрофанюк** складаємо **20.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА.
Лідія і Роман Боб'яки.

У пам'ять **бл. п. Галини Митрофанюк** складаю **50.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА.
Мирон Сидорович.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Галини Митрофанюк** складаю **25.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА.
Агнеса Хоманчук.

У пам'ять мого кузина **м'гра прав Юрія Пачовського**, який помер 5 квітня 1997 року в Торонто, складаю через 92-ий Відділ СУА **20.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА.
Реня Рушицька.

ЖЕРТВОДАВЦІ

Ольга Білостоцька — Озон Парк, Н.-Й.,
через 64-ий Відділ СУА

10.00 дол.

ЩИРО ДЯКУЄМО!

Лідія Черник,
референтка Суспільної
Опіки СУА

Анна Рак,
скарбничка Суспільної
Опіки СУА.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "НАШОГО ЖИТТЯ"

(ВІД 1 БЕРЕЗНЯ ДО 1 КВІТНЯ)

Замість квітів на могилу **бл. п. Галини Митрофанюк**, сестри голови 89-го Відділу СУА Анни Слободян, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюємо щирі співчуття.
Мелянія Кокорудз,
референтка Суспільної Опіки Відділу.

У світлу пам'ять **бл. п. Тараса Павлика**, брата нашої членки Емілії Балабан, складаємо **15.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюємо щирі співчуття.
Членки 82-го Відділу СУА, Н.Й.

В пам'ять **Оксани Марків** складаємо **30.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюємо щирі співчуття.
Олег і Іванна Ратичі.

ФОНД СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ СУА

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У пам'ять **бл. п. Данусі Каратницької** (з дому Гура) складаємо через 64-ий Відділ СУА **50.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки СУА — допомога сиротам в Україні.
Дарія й Юрій Цвілі.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Зенона Винявського** складаємо **25.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки СУА. Родині висловлюємо щирі співчуття.
Надя й Юрій Цегельські.

In memory of the late **Mychajlo Korczewyj**, brother-in-law of our member **Maria Korczewyj**, we are donating **\$25.00** to Welfare Fund SUA.
Members of UNWLA Branch 91.

З РІЗНИХ НАГОД

З нагоди 90-ліття **Зеновії Сидорак** складаємо **300.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки СУА — допомога сиротам в Україні.
Степан і Володимира Сливозькі.

З нагоди століття з дня народження **Параскевії Щур** складаємо **100.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки СУА — допомога сиротам в Україні.
Христя і Мая Сливозькі.

З нагоди 90-ліття з дня народження **Зеновії Сидорак** складаємо **100.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки СУА — допомога сиротам в Україні.
Христя і Мая Сливозькі.

З нагоди 50-ліття подружнього життя наших приятелів **Романа і Лесі Романишиних** складаємо найщиріші побажання міцного здоров'я на многії літа. З цієї нагоди складаємо **100.00 дол.** на допомогу сиротам в Україні.
Олександр і Анна Пришляки, д-р Михайло й Іванна Яцухи, д-р Ярослав і Ірина Остап'юки, Олег і Люба Кінахи, Ярослава Кукіль.

У світлу пам'ять **бл. п. Ліни Дачкевич**, членки 22-го Відділу СУА в Чикаго, складаємо **120.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а чоловікові і синові покійної висловлюємо глибокі співчуття. **По 10.00 дол.** склали: **Ліна Басюк, Софія Залуцька, Ярослава Іванишин, Сусанна Казанівська, Ольга Люшняк, Ольга Мартинюк, Люся Самбірська, Ярослава Фаріон, Валя Цурковська, Люба Шеремета. По 50.00 дол.** — **Іванна Городиська, Зіна Дичій, Дарія Менцінська, Євстахія Струтинська.**

22-ий Відділ СУА в Чикаго.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Розалії Полчій** складаю **35.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".
Ірина Чайківська.

У пам'ять **бл. п. Галі Площанської**, членки й голови 70-го Відділу ім. В. Бобенко в Пассейку, Н.Дж., складаємо **150.00 дол.** для передплати журналу "Наше Життя" жінкам східної і південної діаспори. **30.00 дол.** **Катерина Бук, по 10.00 дол.** **Ольга Бобиляк, Дора Гарасимович, Марія Бакалець, Ірина Цапар, Ольга Мочула, Марія Борбич, Ольга Буртик, Дарія Калатало, Марія Мартинюк, Ірина Чайківська, Ірина Чайківська, скарбничка Відділу.**

Замість квітів на могилу **Тані Долішньої** складаю **5.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" і **5.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА.

Василина Пет.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ПОЖЕРТВИ ВІД 1 ДО 31 БЕРЕЗНЯ 1997 Р.

ТРИВАЛИЙ ФОНД

На Тривалий Фонд ім. д-ра Климентія і Ольги Рогозинських **1,000.00 дол.** зложили **д-р Климентій і Ольга Рогозинські.**

На Меморіальний Фонд ім. Марії, Івана й Ігоря Кифорів складаю **1,000.00 дол.** з приводу 20-ої річниці смерті брата **Ігоря Кифора. Олімпія Роговська.**

ДАТКИ

5,000.00 дол. — д-р Олег і д-р Іванна Ратичі; зі спадщини Ярослави Левицької;

300.00 дол. — Роман і Туня Соробеї;

200.00 дол. — Ярослав і Галина Оберішини, Ярослав Березовський;

150.00 дол. — Богдан Стеців;

по 100.00 дол. — Петро і Іванна Ганкевичі, Стефан і Стефанія Покори, Марія Фітьо, Юрій і Наталія Струтинські, Мирослав Сольчаник, Юрій і Патриція Качмарські, Іван Головка;

по 50.00 дол. — Марта Рудик, о. Богдан і Надія Желєхівські, Анна Добрянська, Теодор і Олександра Костюки, Роман і Валентина Глухи, Олександра Ганас, д-р Леонід і Оксана Мостовичі, д-р Марта Федорко, д-р Роман Л. Цирик, Ярослав Степанків, Михайло і Наталія Слободинські, Зеновія Воробець, Оксана Поритко, д-р Роман Смик, Йосиф і Зоя Серафими;

40.00 дол. — Ярослав Савчук;

по 30.00 дол. — Ольга Вишневецька, Роман Маселко, Ярослав Очеретко, Дарія Ломницька, Осип Гуцал, Корнель і Наталія Крупські, Наталія Загайкевич;

по 25.00 дол. — Марія Слободян, Марко Рушицький, Оля Федунець, Віра Гринишин, Анатоль Скоробогатий, Роман Ричок, Оксана Луцька, Михайло і Наталія Стемські, Юрій Левицький, Теодор Тарахівський, Євген і Євгенія Івашківи, Ольга Гірна, Остап і Віра Кушнір-Винники, Володимир і Софія Сенежаки, Галина Корсунь, Василь і Ольга Балабани, Зенон Питляр, Михайло Соф'як, Богдан і Мира Сникил-Наконечні, Орест Небеш, Ярослав і Оля Городецькі,

Марія Кузьма, Оксана Л. Полон, Богдан Пашковський, Тетяна Бутович, Віра А. Коваленко, Зінаїда Миськів, Володимира Кавка, Всеволод і Лідія Саленки, Марія Бартосевич, Стефанія Обущак, Франк і Віра Моллси, Ольга Білостоцька, Юлія Крися, Ярослав і Теодозія Кушніри, Стефанія Кобилицька, Стефан і Катерина Качмарські, Дарія Яворівська, Осип і Надія Рінники, Галина Гомзяк, Тетяна Грицина, Микола і Анна Стасіви, Олександра Юзенів;

по 20.00 дол. — Микола Курчак, Василь Леканка, Володимир і Соня Майовичі, М. і Я. Тесаровичі, д-р Орест і Марія Козіцькі, Анастасія Вариха, Олег і Марія Лисяки, Надія Гафткович, Богдан і Любомира Кутні, Катерина Дума, д-р Ілай і д-р Любов Прончіки, Стелла Анкар, д-р Олег і д-р Іванна Ратичі, Михайло Кость, Боголюб Свириденко, Петро і Анна Чупи, Оксана Соловей, Марія Кудик, Ірена Шашків, Михайло Пінкович, Ольга Тарас ЛаМорте, Микола Хом'як, Іван Скрипак, Ярослав і Іванна Кліми, Оксана Горитко, Анна Шапіро, Анастасія Волкер, Стефанія Гнатченко;

по 15.00 дол. — Іван і Марія Вороняки, Ксеня Старосольська, Стефан і Люба Процики, Павло і Мілдред Заприлуки, Катерина Кедровська, Стефанія Терлецька;

по 10.00 дол. — Галина Тренклер, Олександр і Дана Яворські, Юрій Бачинський, Ярослава Кіналь, Стефан і Ліліян Голуби, Ярослав Яцковський, Ольга Ліннік, Теодор Марицевський, Павлина Лодинська, Ольга Стеткевич, Галина Шуб'як, Ольга Павлик, Валентина Когут, Імре Кардашинець, Мирон Болух, Емілія Vox, Галина Козар, Іван Купіна, Ярослав і Богданна Гелети, Орест Городиський, Микола Черевайко, Михайло і Аліс Ортинські, Василь Яремишин, Ярослав і Катерина Хичії, Віліям і Амелія Никорчуки, Ольга Пельтишин, Ірена Петрик, Орест Загайкевич, Марія Захарків, Петро Бард, Stacy Lytwyn Maxwell, Олександр Блишак, Софія Судин, Андрій Стахнів, Михайло Дуб, Євгенія Капей, Ярослав Волощук, Олена Дяченко, Євгенія Ложницька, Едвард і Алла Завадовські, Михайло і Ольга Ковалі, Іван Черешня, Рома А. Кохман, Володимир Лехицький, Стефанія Цьолко, Софія Салдан, Володимир Семенюк;

по 5.00 дол. — Марко і Вікторія Чехути, Андрій Гелетканич, Євгенія Цимбала, Mary Wherrity, Ірена Петрій, Михайло і Юлія Томашевські, Стефан Пендзей, Марія Ясиняк, Мирон і Лідія Гарванки, Любомира Шеремета;

3.00 дол. — Валентина Ярмоленко.

БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

4,219.38 дол. — Орест і Лідія Білоуси (І.В.М.);

2,996.49 дол. — Євген Климко;

2,500.00 дол. — Українська Православна Федеральна Кредитова Кооператива — Н.Й.;

1,020.00 дол. — Оксана Байко;

по 1,000.00 дол. — Борис Галаган, Лариса Сигіда-Пелешук (Federated Department Stores), Мирон і Ольга Гнайтейки (Veston Dickinson);

500.00 дол. — Михайло і Наталія Білоуси;

по 300.00 дол. — Корнель і Емілія Дзюби, Дарія Байко;

250.00 дол. — М. В. Заяць (I.V.M.);

200.00 дол. — Ольга Буртик;

150.00 дол. — Люба Раковська через 64-ий Відділ СУА;

125.00 дол. — Річард Алвіно (Chase Manhattan Bank);

100.00 дол. — Мирон і Богданна Осадци;

80.00 дол. — Ярослав і Богданна Бігуни;

по 50.00 дол. — Ольга Тритяк, Ірена Буртик;

по 25.00 дол. — Стефан Сташишин через 93-ій Відділ СУА, проф. Петро і Леся Гої;

15.00 дол. — Оля Джонсон через 93-ій Відділ СУА.

Через Комітет Розбудови Українського Музею Н.-Й.— Нью-Джерзі, з віча яке відбулося 9 березня 1997 р.:

2,000.00 дол. — Федеральна Кредитова Кооператива в Ньюарк, Н.-Дж.;

по 1,000.00 дол. — Мирон і Марія Кукурузи, Богдан і Уляна Крижанівські, Орест і Адя Федаші, Округна Управа СУА в Нью-Джерзі, Микола і Ярослава Городинські, William & Doris Chirash; **300.00 дол.** — Євген і Наталія Змії; **200.00 дол.** — Український Конгресовий Комітет — Нью-Джерзі;

по 100.00 дол. — Михайло і Галина Грицковяни, Петро і Оксана Кордуби, Дамян Кордуба, Олександр і Зеновія Брожини, Ярослав і Гедвіг Івахиви, Стефан і Роксоляна Мисили, Іван і Марія Борбичі, Ukrainian Festival USA, Євген і Розалія Ляшки; **50.00 дол.** — Антін і Стефанія Феденишини; **30.00 дол.** — Хризанта Кордуба; **20.00 дол.** — Рома Миськів.

У пам'ять **Юрія і Орисі Городиловських** складаю **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Донька Зірка Смородська.

Декларували **по 1,000.00 дол.** в ратах і початково склали: **по 250.00 дол.** — Стефан і Анеля Касяненки, Володимир і Зоряна Могучі, Мирослав і Зірка Смородські;

200.00 дол. — Стефан і Анна Татаренки.

Декларації: **5,000.00 дол.** — Іван і Діянна Гинанські; **по 1,000.00 дол.** — Уляна Тимкевич, Зенон і Яра Снилики, Богдан і Богданна Витвицькі; **850.00 дол.** — д-р Ярослав і Ольга Ставничі.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

В пам'ять наших батьків **бл. п. Дениса і Софії Навроцьких** і **бл. п. д-ра Романа й Ірени Домбчевських** складаємо **5,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Христина і Юрій Навроцькі.

У світлу пам'ять мого чоловіка **бл. п. Володимира Фіцаловича**, жертвую **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Лідія Фіцалович.

In memory of **Rosalie Polche**, former member of UNWLA Branch 72 I am donating **\$25.00** to the Ukrainian Museum.

Anastasia Volker.

In memory of **Rosalie Chuma Polche**, we are donating **\$50.00** to the Ukrainian Museum, we were both members of UNWLA Branch 72 and the Museum was always close to our hearts.

Andrew and Anna Malan.

In memory of **Frank Sharkiewicz**, brother of Nell Federkiewicz, I am donating **\$25.00**, through UNWLA Branch 93, to the Ukrainian Museum.

Rose Worobel.

In memory of **Rosalie Polche** I am donating **\$25.00** to the Ukrainian Museum Building Fund.

Mary Dushnyck.

В річницю смерті в пам'ять **бл. п. Івана Бриковича** складаємо **50.00 дол.** на потреби УМ.

Петро і Люба Гилі.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Франка Шаркевича**, в його пам'ять складаємо **25.00 дол.** на УМ, а нашій членці Нелі Федоркевич складаємо щире співчуття.

93 ій Відділ СУА.

В пам'ять **бл. п. Ольги Гнатик** складаю **50.00 дол.** на потреби УМ.

Д-р Люба Стефанівська.

В пам'ять **бл. п. Євгенії Корчинської** складаємо **200.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Талія Даниш і Рома Даниш.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Розалії Полчі** складаємо **20.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ, а родині висловлюємо щирі співчуття.

Володимир і Лідія Магуни.

В пам'ять моїх родичів **бл. п. Дмитра і Галини Гандзюків** складаю **100.00 дол.** на потреби УМ.

Роман Гандзюк.

У світлу пам'ять незабутньої **бл. п. Людмили Морозової**, замість квітів на її далеку могилу, складаю **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Марія Савицька.

В пам'ять **бл. п. Людмили Морозової**, мисткині з Гантеу, складаю **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Дарія Витвицька.

У світлу пам'ять **бл. п. Матія Шкорути**, батька Анни Рак, складаємо **25.00 дол.** через 64-ий Відділ СУА на потреби УМ в Нью-Йорку.

Мирослав і Люба Прокопи.

Замість квітів на свіжу могилу **св. п. Наталії Масюк** складаємо **50.00 дол.** на потреби УМ.

Христя і Степан Шмотолохи.

У пам'ять **бл. п. Оксани Старух-Марків** складаємо **30.00 дол.** на потреби УМ в Нью-Йорку, а родині висловлюємо наші щирі співчуття.

Оля і Ярослав Городецькі.

In memory of **Mr. George Chranewycz**, we are donating **\$100.00** to the Ukrainian Museum.

Lawrence and Mary Pollack.

ПОПРАВКА

В "Нашому Житті" з березня 1997 р. у списку жертводавців на сторінці 38 мало бути: **725.00 дол.** — Микола і Марія Лилаки.

У травневому числі ц. р. мало бути **19,223.75 дол.** із спадщини д-р Галі Біленької-Врецьони в пам'ять її чоловіка д-ра Володимира Врецьони.

Перепрошуємо за помилки.

ЩИРО ДЯКУЄМО ЗА ПІДТРИМКУ!

Управа і Адміністрація Українського Музею.

НАШИМ ДІТЯМ

ГАННА ЧЕРІНЬ

МІЙ ГЕРОЙ

Мій герой відважним був пілотом —
Встановив він світовий рекорд,
Як помчав шаленим розворотом
Свій літак з небес в авіапорт.

Ні зимова буря, ні осіння
Не страшні йому в хиткій імлі.
Віддавав свій хист і все уміння
Він на службу рідної землі.

Він був охоронець оборони,
Щоб спокійно спали я і ти,
Щоб Вітчизни любої кордони
Ми могли надійно берегти.

Я в думках літав із ним за хмари,
В зоряний всесвітній буревій,
Де зустрітись можуть і примари —
Та від них я втік на крилах мрій...

Часто я просив героя мого,
Щоб мені прислав із неба вість.
Я писав ввесь час листи до нього,
Карткою він часом відповість.

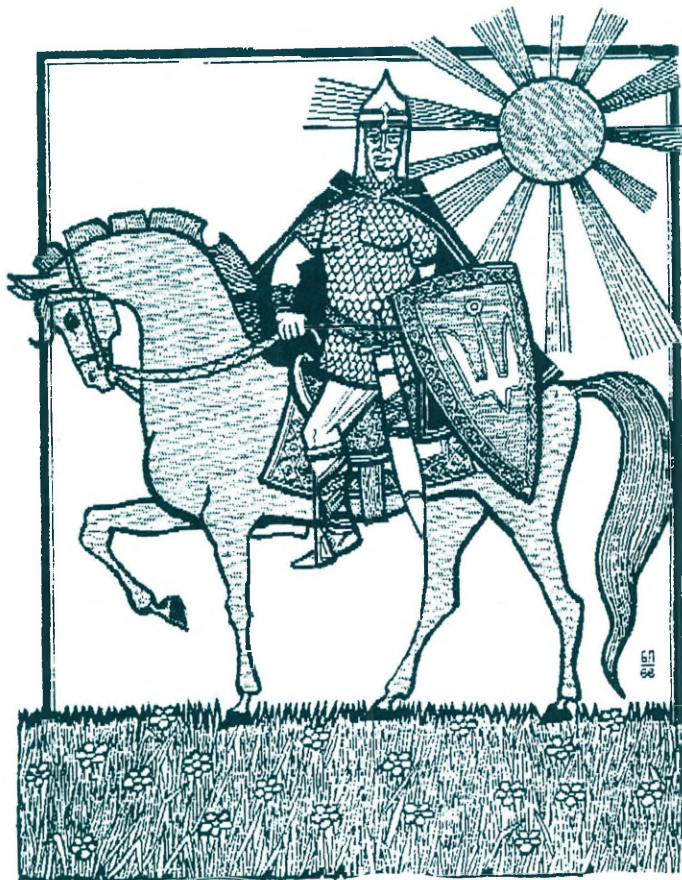
Але раз, потрапивши в негоду,
З висоти він падав сторчкака...
Спрямував на річку мілководу —
Врятував від згуби літака.

А самому — в небі вже не бути:
Він скалічився у цій біді
І до крісла він тепер прикутий,
Хоч його літа ще молоді.

Мій герой не журиться, не плаче,
Іншу долю вибрав він тепер:
В школі вчився пильно і терпляче,
І тепер він — старший інженер.

І пілотів молодих навчає,
Щоб росли такі, як він отой.
Знаєте, хто цей герой?
— Мій Тато!
Рідний мій улюблений герой.

Мій герой — це нездоланна сила,
Що змагає мужністю жалі.
І як в небі поламались крила,
Він героєм буде на землі.

ВИШИВАНІ КВІТИ

ЛЕГЕНДА

Було це давним-давно на нашій славній Україні. Жили в городі Чернігові брат із сестрою. Брат називався Яромір, а сестра Доброслава.

Яромір був лицар, тисяцький у княжому війську. Коли виїздив, бувало, із двору в степ на білому коні, в блискучій зброї, попереду війська свого, то здавалося, що сонце ясніше світить і буйна трава степова до ніг йому стелиться.

На вулицях города всі з пошаною вступалися Яромірові з дороги, бо знали, що як

тільки виїде в чисте поле, як тільки махне мечем, то горе буде поганим половцям. Не було лицаря над нього. А найбільше боялись його половці у степах.

Та ось вирушив великий князь київський на лютих половців. Пішов з ним також Яромир із своїми дружинниками.

Прошло багато днів, повертаються княжі вої і кажуть Доброславі:

Із сумною вісткою прислав нас до тебе князь київський. Узяв лицаря Яромира живцем хан половецький у неволю. Повіз його в далекий степ половецький. Даремне старалися ми його догнати...

І заплакала Доброслава. А ранком, коли ще челядь спала, пішла у світ шукати свого брата.

Ще весело їй ішлося, поки проходила українськими селами. Тут люди радо її гостили, на ніч приймали, та ще показували, куди їй у степи половецькі мандрувати. Ще не було їй важко, як вийшла у степи українські. Трава там така буйна-буйна, а квітів барвистих так багато, аж за очі беруть. А понад степом різної птиці зграї, і всі летять на схід. Пішла за ними й Доброслава, бо знала, що туди дорога до половців. Вийшла у степи половецькі, а там уся трава жовта, зів'яла, сонцем спалена. Ні квітів, ні пташок не видно. А сонце пече і важко йти. Та не приста-вала Доброслава, а все спішила, щоб якнайшвидше до Яромира дістатися.

Довго вона блукала степом, уже з утоми та голоду ледве могла порушатися, аж ось стоять у степу гострокінчасті половецькі шатра. Підійшла вона ближче і стрінула сторожу половецьку. Посміхнулися злобно половці і повели її до свого хана.

А хан і справді держав Яромира у себе, замкненого в наметі. Щоразу питав його:

— Чи хочеш, лицарю руський, Яромире, мені на службу стати, разом зо мною русичів воювати? Дам тобі, чого лиш забажаєш, ще й за сина свого тебе прийму.

А Яромир відповідав:

— Не мила мені твоя служба, хане. Я — руський лицар, а русичі вірні до смерти своєму князеві та землі своїй. Не буду я задля твоїх багатств наші звичаї прадавні ламати.

І розлютився тоді хан дуже, казав замкнути Яромира в окремому шатрі, куди ні один промінчик сонця не заходив, і наказав його самого водою і сухим хлібом кормити. І мучився Яромир, чорнів та охлявав з кожним днем гірше. Вже здавалося, що він навіть кроку поступити не зможе. А все таки, коли хан питав його

знову, чи готов він князя свого зрадити, Яромир відповідав: "Ні!"

Коли хан побачив Доброславу, задумав їй з помсти великого болю завдати. Він сказав:

— Є у нас лицар Яромир, та не хоче він ні бачити, ні знати сестри. Він уже до половців пристав і давно забув про Русь і про свого князя. І ти, дівчино, поклонися мені, тоді він, може, із тобою говорити захоче.

І запалало личко Доброслави гнівом, і сказала вона:

— Може і поклонився вам мій брат, коли ви його чи то голодом, чи мукою приборкали. Та я вам не поклонюся ніколи!

І мов вітер степовий, вибігла вона з ханового шатра і помчалась у степ. А там упала на землю, гарячу від степового сонця, і гірко-гірко заридала, що відцурався її брат Яромир і землі рідної, і сестри своєї.

А потім встала й пішла, куди ноги понесли. І зайшла знов у степ український. Там почула знову, як співали хором пташки, побачила квіти барвисті, пахучі. І подумала: "Як мій брат міг відцуратися такої краси? От, як би я могла йому хоч трохи тих квіток передати!"

Тоді почала зривати квіти, сіла й заходилася плести з них сорочку для брата. Що білі квіти — то полотно, а що сині, червоні, — то дивні взори на раменах повимережувала. Скінчила вона робити сорочку, завинула її в ніжне павутиння, щоб дорогою не понищити, і пішла знов у степи половецькі.

Підійшла до табору половецького і стала сторожів благати:

— Занесіть цю сорочку лицареві Яромирові, що у вас перебуває! Довго, довго не хотіли половці вволити її волю, а вкінці один з них змилосердився і сказав:

— Давай сюди, дівчино. Занесу я її твоєму братові, коли так дуже просиш.

Приніс сорочку, квітами українськими мережану, до шатра Яромира, кинув її йому, а сам швидко пішов, щоб, бува, хто не підглянув. Одягнув Яромир на себе ту сорочку. І дивне диво! Той, що не мав сили ворухнутися, нараз знову набрав її. Тепер туга за рідною землею не давала йому на місці встояти.

Нічою невидною викрався Яромир з намету і буйним вихром погнав у степ, де знайшов сестру Доброславу. Розказав їй, як то квіти українські йому силу й відвагу дали. Тоді пішли обоє на Україну.

З того часу всі українки залюбки вишивають квіти барвисті. Їх сила дивна.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

23 вересня 1996 року відійшла у вічність **Ліна з Лозинських Дереш**, членка 28-го Відділу СУА в Ньюарку.

Походила Ліна з патріотичної родини: батько її Михайло Лозинський брав участь у Визвольних Змаганнях, а мати — Катерина з Галібеїв — виховувала своїх дітей в любові до Бога і Батьківщини. Тому змалечку Ліна одидичила завзятість до боротьби за Україну, бо дуже молодою вступила до Організації Українських Націоналістів, була запряженою повною членкою і не раз виконувала небезпечні завдання для організації.

Війна жорстоко повелася з Ліною. Родина Лозинських, як і ми всі, опинилася на Заході, переїхала згодом до Америки і поселилася в Ньюарку, Нью-Джерсі. І тут Ліна з чоловіком Мирославом Дерешом активно включилася у церковне і громадське життя. До 28-го Відділу СУА належали також усі три сестри Ліни.

Ліна Дереш чудово виховала свою дочку Лесю, яка, закінчивши студії, вийшла заміж за українця Мілька Ласія. Раділа своїми внуками Данилом і Наталею.

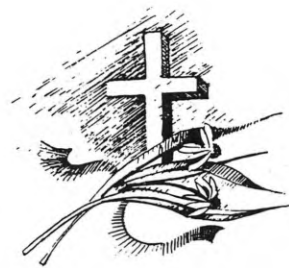
Жорстока недуга забрала її чоловіка Мирослава. Захворіла і Ліна. Дочка Леся з великою любов'ю і посвятою опікувалася своєю доброю матю до останніх її днів.

Численно зібралася родина і громада Ньюарку та околиць у похоронному заведенні Литвина, а після Панахиди покійну прощала Таїса Богданська.

Пам'ять про скромну, працювиту нашу членку залишиться між нами назавжди.

Вічна їй пам'ять!

Таїса Богданська.

Далеко від рідної землі, від рідного села Щепанів на Бережанщині, відійшла у вічність **Степанія Дутчак**, залишивши у глибокому смутку чоловіка Дмитра, двох синів з невістками та троє внуків.

Степанія народилася у 1924 році. Під час війни приїхала до Німеччини, а в 1945 році знайшла друга з яким прожила 51 рік щасливого життя у мирі й любові.

Після приїзду до Америки молоде подружжя поселилося в Денвері, Кольорадо, де включилося у релігійно-громадське життя нашої громади. П-во Дутчаки були одними з будівничих нашої церкви. Степанія, будучи обдарованою гарним голосом — альтом, співала у церковному і громадському хорах, вишивала багато для нашої церкви, була прикладною, працювитою членкою 38-го Відділу СУА у Денвері. Виховала двох синів, які в юному віці були вівтарними дружинниками і учнями школи українознавства.

Степанія була обдарована вмінням прекрасно вишивати й виконувати різні ручні роботи, була відданою матір'ю і дружиною своєму життєвому другові Дмитрові.

До часу невиліковної недуги була членкою Сестрицтва св. Володимира й Ольги, а деякий час — його головою.

Залишила по собі скарбницю прекрасних наших вишивок, а у серцях тих, що любили її за життя, — невгасаючий біль і тугу за найдорожчою людиною.

Покликав її Господь до Себе на наш традиційний Щедрий Вечір, 18 січня 1997 р., де у гурті своїх покійних батьків засіла вона до вічної трапези.

Залишилось ще дві сестри з роду Стажинських — Марія в Канаді й Ольга в Україні.

Хай американська, фльоридська земля буде їй легкою!

38-ий Відділ СУА в Денвері, Кольорадо, складає в пам'ять покійної Степанії 25 дол. на допомогу дітям, потерпілим від чорнобильської катастрофи, а чоловікові, синам, внукам і сестрам висловлюємо глибокі співчуття.

О. Морозевич.

Рік тому, на сам Великдень, сумна вістка облетіла околиці Сарасоти і Норт Порту на Фльориді — померла наша союзниця **Галина Салій** — членка управи 56-го Відділу СУА.

Приїхавши у 1949 році до Америки і замешкавши у Філядельфії, Галина зразу ж вступила в ряди СУА і все своє життя дорожила організованим жіночим рухом. А кілька років тому родина Саліїв прибула на заслужений відпочинок на Фльориду. Та чомусь сонце півдня не було ласкавим для Галини і Зенона Саліїв: у 1994 році несподівано помер на удар серця св. п. інж. Зенон Салій, а два роки пізніше та ж доля спіткала і Галину. Подружжя залишило у смутку троє дітей: Марту, Олену і Романа, ближчу і дальшу родину та нас, союзників.

Св. п. Галина Салій відзначалася великою скромністю, непересічним розумом, сильною волею і безмежною любов'ю до всього українського.

У 56-му Відділі СУА п. Галина очолювала різні референтури. Вона завжди намагалася ширити правду про Україну, проводила в американських музеях і бібліотеках мистецтва та показ писання писанок. Ще й сьогодні в бібліотеці "Селби" в Сарасоті пишеться праця її рук.

Як доказ поваги членок Відділу (а нас — понад 70) до п. Галини, її обрали делегаткою XXIV Конвенції СУА. Однак поїхати на Конвенцію вона вже не встигла — її земні турботи закінчилися раніше.

Вічна їй пам'ять!

Галина Король,
членка 56-го Відділу СУА
в Норт Порту.

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ
Лідія Бурачинська
Іванна Рожанковська
Марія Савчак

Анна Кравчук — голова СУА

ЕКЗЕКУТИВА

Ольга Тритяк
Софія Геврик

Марта Богачевська-Хом'як

Ірина Куровицька

Варка Бачинська
Лідія Білоус
Таїсса Турянська
Надія Цвях
Ярослава Рубель
Оксана Фаріон
Марія Пазуняк

РЕФЕРЕНТУРИ

Лідія Черник
Ірена С. Олексюк
Ярослава Геруляк
Люба Більовщук
Марта Яросевич

- 1-ша заступниця голови
- 2-га заступниця голови для справ організаційних
- 3-тя заступниця голови для справ культури
- 4-та заступниця голови для справ зв'язків
- протоколярна секретарка
- кореспонденційна секретарка
- скарбничка
- фінансова секретарка
- пресова референтка
- вільний член
- вільний член

Ірена Чабан
Тамара Стадніченко

- головний редактор "Нашого Життя"
- редактор англійської частини журналу

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Квітка Іваницька
Марія Раковська
Олександра Кіршак
Марта Стасюк
Марія Полянська
Іванна Шкарупа
Анастасія Хариш
Марта Рудик
Теодозія Кушнір
Марія Одежинська

— Дітройт
— Філадельфія
— Нью-Йорк
— Північний Нью-Йорк
— Нью-Джерсі
— Огайо
— Чикаго
— Нова Англія
— Південний Нью-Йорк
— зв'язкова далеко віддалених відділів

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Іванна Ратич
Рома Шуган
Іванна Ганкевич
Лідія Колодчин
Надія Савчук

— голова
— член
— член
— заступниця
— заступниця

Ольга Рибаків — парламентаристка

THE NATIONAL BOARD OF THE UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

HONORARY PRESIDENTS

Lidia Burachynska
Iwanna Rozankowskyj
Maria Savchak

Anna Krawczuk — President

EXECUTIVE COMMITTEE

Olga Trytyak — 1st Vice President
Sophia Hewryk — 2nd Vice President
Martha Bohachevsky Chomiak — 3rd Vice President
Iryna Kurowyckyj — 4th Vice President
Barbara Bachynsky — Recording Secretary
Lidia Bilous — Corresponding Secretary
Taissa Turiansky — Treasurer
Nadia Cwiach — Financial Secretary
Jaroslawa Rubel — Press
Oxana Farion — Member-at-Large
Maria Pazuniak — Member-at-Large

CHAIRS

Lidia Czernyk — Social Welfare
Irena S. Oleksiuk — Education
Jaroslawa Gerulak — Art/Museum
Luba Bilowchtchuk — Scholarship
Student Sponsorship Program
Marta Jarosewich — Ecology

Irena Chaban
Tamara Stadnychenko

- Editor-in-Chief "Our Life"
- English editor "Our Life"

REGIONAL COUNCILS

Kwitka Iwanycky — Detroit
Maria Rakowsky — Philadelphia
Alexandra Kirshak — New York City
Martha Stasiuk — New York - North
Maria Polanskyj — New Jersey
Iwanna Shkarupa — Ohio
Anastazia Charysh — Chicago
Marta Rudyk — New England
Theodosia Kushnir — New York - South
Maria Odezhynska — Liaison for Branches-at-Large

AUDITING COMMITTEE

Ivanna Ratyck — Chair
Roma Shuhan — Member
Iwanna Hankewycz — Member
Lidia Kolodchin — Alt Member
Nadia Sawczuk — Alt Member

Olha Rybakiw — Parliamentarian

КАНЦЕЛЯРІЯ СУА / UNWLA Inc. HEADQUARTERS:

Електронна пошта/e-mail: unwla@worldnet.att.net

108 Second Avenue, New York, NY 10003

(212) 533-4646 Адміністратор бюро — **Наталія Дума**
Office administrator — **Natalia Duma**

Години урядування: від 10:00 до 4:00 по пол.

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА / UNWLA Inc. SCHOLARSHIP PROGRAM:

P.O. Box 172, Holmdel, NJ 07733
(908) 888-0494 **Luba Bilowchtchuk**

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM:

203 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 228-0110 Fax (212) 228-1947

Periodicals Postage Paid at New York, N.Y. and at
additional mailing offices (USPS 414-660).

108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

"Южно-руссій орнаментъ". А. Лисенко, 7 видання І. А. Розова. Київ 1886 р. Із збірки Євгенії Бачинської-Федусевич. Вишивати нитками Д.М.С. синіми ч. 996, червоними ч. 321 і чорними.
Ornament. A. Lysenko, 7th edition I. A. Rozov. Kyiv 1886. From the collection of Evhenia Bachynsky-Fedusevych. DMC blue 996, red 321, and black.